

PE KORINI

Pollone Korini Yamboma Pepá Pe Topa Sirimu Bokumu

Pollone I Pepá Topa Sirimumunge Ungu Pulu Mare

Ungu pulu talo inie yakondo gomo 714 kinie 796 kinie molemo kanani.

“Ou Korini” nilimolo pepámo Pollone ou topa sipelie pe oli mare omba purumu kinie ya “Pe Korini” nilimolo pepá akumu kolea aili Korini moloringi Kirasinge yamboma kinie Korini lerimu kolea Akaya poropinji moloringi Kirasinge yamboma kinie pepá topa sirimu.’ ningu pilimele. (Pe Korini 2:13, 7:5 kanani.)

Ye marene Korini yambomando kolo toko ningindu: “Pulu Yemonga ungu sikema mane sikimulu. Pollone kolo topa nimbe kenjilimo. Pollo yu Yesusini “Nanga kongonomo tenjipui.” nimbe lipe mundurumu ye te molo.” niringine pilipelie Pollone i pepámo topa sirimu. Pollone sike walsikale kolo mele torumu. “Ombó.” nimbe wale te mako torumu nakolo umbuni mare wendo omba yu pumbe terimu aulkemo pipi sirimu kinie naa purumu. “Kolo tambo.” nimbe naa nirimu nakolo ‘Yunge ungumu yamboma naa piliengi!’ niringi yemane yu “Ombó.” nimbelle naa orumumunge “Yu kolo toli yemo. Yunge ungumu naa piliengi!” niringi. Akumunge ungu mare Pollone nirimu mele Pe Korini kolomongo aili 1-7 molemo.

Kolomongo aili 8-9tolo sukundu Korini yamboma kolea Judia disiriki Kirasinge yamboma liku taponjingindu kou mone mare liku maku toko moloringimunge Pollo yu nondopa omba limbemonga “Welea liku maku toko pora siengi.” nirimu.

Pe kelepa kolomongo aili 10-13 sukundu Juda ye mare kolo toko mane sili yemando Pollone nimbendo: “Na Yesusini “Nanga kongonomo tenjipui.” nimbe lipe mundurumu ye te sike molio. Ene molemelena sike ombó. Ombolie Yesusini “Nanga kongonomo tenjipui.” nimbe lipe mundurumu yemo moliomonga teko kenjilimele yema sike iri topo makorombo.” nirimu. Pollo yu sike molorumu mele ungu pulu te “1. aposel”.

Pollone Yesusi Kirasinge kongonomo andopa tenjirimu kinie umbuni aisili yu kinie wendo orumu, akumanga ungu aisili ya Pe Korini molemo. Kanu unguma 4:8-9, 6:4-5, 7:5, 11:16-33 molemo.

Ya ungu pulumu pora nikimu.

1 ¹Na Pollo, Pulu Yemone na mako torumuna Kirasi Yesusini “Nanga kongonomo tenjipui.” nimbe lipe mundurumu yemo, na kinie olionga Kirasinge ungumu pilieli, angenu Timoti pea molopololie i pepámo topo sikiru.

Pulu Yemonga yambo talape kolea aili Korini molemelema kinie, Pulu Yemonga yambo kake telime kolea Akaya poropinji sukundu koleamanga pali molemele yambomanga pali i pepámo ene topo sikiru.

²Olionga Lapa Pulu Yemo kinie Aili Yesusi Kirasitolone ene we kondo kolkolo, ‘Ene konopu pe nipili taka lelko molangi.’ niengili.

³Olionga Aili Yesusi Kirasinge Pulu Yemo molemo, yunge Lapa molemola, aku yemo yu kondo kololi ulu pulumu pelemo Lapamo, yu olío kinie umbunime wendo olemo kinie, ‘Konopu enge nimbe pe nipili molangi.’ nimbe lipe taponjilimo Pulu Yemola, yu kapi nimbu imbi ambolopo ola linjemili. ⁴Yu, olío kinie umbunime wendo olemo kinie ‘Ene konopu enge nimbe pe nipili molangi.’ nilimo Pulu Yemo. ‘Ou olío kinie umbunime wendo olemo kinie Pulu Yemone olío ‘Konopu enge nimbe pe nipili molangi.’ nimbe lipe taponjilimo mele yambo mare umbunime wendo ombá kinie aku siku ‘Konopu enge nimbe pe nipili molangi.’ ningu manda liku taponjingí.’ nimbe yuni olío ou aku sipe lipe taponjilimo.

⁵Olionga yamboma manda lipu taponjipu ‘konopu enge nimbe pe nipili molangi.’ nimulúmunge pulumu i sipe: Kirasi ou mindili norumu mele kinié olío yandopa mindili nombo molemolo, aku sipela Pulu Yemone Kirasi lipe taponjipe ‘Konopu enge nimbe pe nipili molopili.’ nirimu, munge olío ‘konopu enge nimbe pe nipili molangi.’ nimbe lipe taponjilimo. ⁶Olio mindili nombo umbunime melemolo kinie ‘Ene konopu enge nimbe pe nipili molko, mindili nolemelka aulkena wendo ongo, molko konjingí aulkena pungí aku lipe taponjili ulumu ene kinie pepili.’ nimbu aku sipu mindili nombo umbunime melemolo. Pulu Yemone olío ‘konopu enge nimbe pe nipili molangi.’ nilimomonga olío kelepo enge nimbu molemolo kinie kanu ulumuni olione ‘ene konopu pe nimbe enge nipili molangi.’ nimbu manda lipu taponjilimolo kanu kinie olío mindili silimele kinie molemolo mele ene aku siku mindili silimele kinie ene kepe konopu tondolo mundupe enge nipili taka lelko molongela. ⁷Olio pilimolo, ‘Ene umbuni te temba kinie tondolo munduku pilimele mele siye naa kolko enge ningu molongela.’ nimbu tondolo mundupu pilkimulu. ‘Ene olío kinie tapu topo molopo, mindili pea nolemolo

mele ene olio kinie tapu topo molopo pea konopu enge nimbe pe nipili molemolola.’ nimbu pilipulie ‘Ene aku siku molonge.’ nimbu tondolo mundupu pilimolo.

⁸ Angokeme, ya kolea Esia poropinji na kinie umbunime sike wendo orumu mele ‘Ene mimi siku piliengi!’ nimbu siembo. Ulu umbuni ailimene na lirimuna ‘Na paa kolombonje.’ konopu lerindu. ⁹ Sike nanga konopu sukundu kote tenjirimu pilipulie ‘“Kolopili.” niki munje.’ konopu lepolie ‘Kolombo.’ konopu lerindu. Nakolo Pulu Yemonga kongono tenjirindumunge umbuni kanuma wendo orumu kinie ‘Nanga engemone na Pulu Yemonga kongono telio.’ konopu naa leambo.’ nimbe aku ulumu wendo orumu. Pulu Yemo, yambo kololime ‘Lomboroko ola molangi.’ nilimo yemo, yunge engemonga mindi nane kongono ime telio. ¹⁰⁻¹¹ Kanu ulu wendo orumumuni na kolombo terindu nakolo ya nikiru Pulu Ye akumuni na tepa konde lirimu. Aku sipela pe na kinie umbuni aku sipe te wendo ombá kinie lipe taponjipe na wendo limbe. ‘Pe pe kepe, enene ‘Pollo lipu taponjemili.’ ningu nanga Pulu Yemo mawa tenjingimunge umbunime aku sipe altopa wendo ombá kinie Pulu Yemo yuni na sike alieli lipe taponjipe ‘Uluri naa tepili.’ nimbe wendo limbe.’ nimbu tondolo mundupu pilipu molio. Yambo aisilini nanga ningu Pulu Yemo mawa teko ‘Lipe taponjipili.’ ningí kinie pilipulie mawa tenge mele tenjipe na tepa konjimbe kinie yambo aisilini pilku kanokolie Pulu Yemondo ningindu: “Ange. Pollo kinie ƀyu kinie pea mindili nongi yema, ƀliku taponjinumu papu tenu.” ningí.

¹² Na andopo telio mele konopuni pilipulie ‘Ulu terinduma pali tepo konjirindu. Walse tepo naa kenjirindu.’ nimbu pilio mele ene manda nimbu sikirumanga konopu sikiru. Na ene kinie molorundu kinie Pulu Yemone kanopa ‘kake teli uluma’ nimbe kanolemoma mindi konopuna pepa, na konopu talo naa pepili ene kinie sumbi sipu molopo ulu mare terindu mele pilipulie ‘Molopo konjirindu.’ nimbu pilipu konopu sikiru. Aku uluma konopuni pilipulie terindu kinie ma koleana pilipe konginjili ulu tene na lipe naa taponjirimu. Pulu Yemone na we kondo kolopalie lipe taponjirimumunge na aku sipu andopo molorundu. ¹³⁻¹⁴ I pepá topo sikirumu ene kanoko sundungí unguma topo naa sikiru. Ene manda kanoko ungu pulumu sumbi siku pilingí mele tokoro. ‘Ene pilku teangi.’ konopu lekeru mele i sipe: Sike ou na terindu mele aisili ene mare pilku sundulimele nakolo ‘olionga Aili Yesusi ombá walemo wendo ombá kinie ƀene lipu taponjirindumunge molko konjilimele mele, pilipulie nimbu para sipu konopu sipu kapi nimbú mele aku siku kinié enene pali na tepo molio mele pilkulie yamboma anju anju ningu siku konopu siku kapi niengi.’ konopu lekeru.

¹⁵ ƀNane ene pe manda kapi nimbú mele, enene kinié na kapi ningí mele, ƀ ‘Sike aku siku tenge.’ nimbu tondolo mundupu pilipulie ‘Ene wale

talo siku konopu peanga pepili molangi.’ nimbu nane “Ene molemelena ou ombó.” nirindu kanumu. ¹⁶Na konopuni pilirindu mele i sipe: ‘Kolea Masedonia poropinji pumbundu ou ene molongena ombolie, pe Masedonia pumbu. Pe Masedonia mundupu kelepo ene molongena kelepo yando ombó kinie enene na kolea Judia disiriki “Pui.” ningí.’ konopu lerindu. ¹⁷⁻¹⁸“Aku tembo.” nirindu mele konopuni naa pilipulie we nirinduye? Na “I tembo. I tembo.” nimbu, nimbu panjilio mele mana yambomane konopu talo pepili ulu te naa tengendo kolo toko “Temolo.” nilimele mele na aku sipu naa nilio. Ulu te tembondó “Sike tembo.” nilio. Naa tembondó “Sike naa tembo.” nilio. Pulu Yemone konopu alowa malowa naa tepa sike nilimo mele nane i paa sike nikiru: Ulu te “Molo.” nimbundu “E.” nimbu, “E.” nimbundu “Molo.” nimbu, tere lepo paa naa nilio.

¹⁹Na keme Saillasi keme Timoti keme olione ene moloringine ombo Pulu Yemonga Malo Yesusi Kirasinge temanemo topo sirimulu, kanu yemone “Sike.” nimbendo “Molo.” naa nimbe, “Molo.” nimbendo “Sike.” naa nilimo, paa molo! Yuni “Tembo.” nilimo mele paa sike alieli telemomonga ǀna yunge kongono tenjili yemone nilio ungumanga kolo te naa la pelemo. ²⁰Pulu Yemone “I sipu tembo. I sipu tembo.” nimbe, nimbe panjirimu kanu uluma sike wendo ombá pulu yemo Kirasi yu kanumu. Akumu pilipulie ǀPulu Yemonga ungumu yamboma nimbu sipulie ǀKirasinge imbi pilipu lepolie “Imu sike temba.” nimbulie aku sipu Pulu Yemonga imbi ambolopo ola linjilimolo. ²¹Na kepe ene kepe Pulu Yemone enge silimona Kirasi kinie tondolo mundupu tapu topo molemolo. ǀOlio yunge kongono tenjengi.’ nimbe ǀPulu Yemone olio mako topa, ²²‘Olio yunge yamboma molemolo.’ nimbu piliemili.’ nimbe olionga konopuna sukundu Pulu Yemo yuni ‘Nanga’ nimbe imbi topa, ‘Olione pilipulie ‘Olio sike yunge yamboma.’ nimbe mako torumu. Pe sike yunge melema pali olio simbe.’ nimbu piliemili.’ nimbe isili ou yunge Minimu ‘olionga konopuna molopili.’ nimbe sirimu. ǀMelte kou aili pulimo kinie ‘Liemili.’ nimbulie ‘Kanu melemo nosilimo yambomone ‘Pe kou pali kamu ongo singí.’ nimbe pilipili.’ nimbulie melemo we lepili ou kou mone layetolo mele sipulie yando olemolo, aku sipe mele.ǀ

²³⁻²⁴ǀNa “Ombó.” nimbulie naa orundumu kolo torundu liemo ǀPulu Yemone nanga konopuna kanopa kolo torundu mele mona nimbe para sipili. Nakolo kolo naa tokoro. Nane ene umbuni te naa simbundu kolea aili Korini kelepo welea naa orundu. ‘Enene ‘Kirasinge ungumu sike.’ ningu tondolo munduku pilimelemonga ‘Ene tondolo munduku pilku molangi.’ nimbu na enenga ye ailimu molopo, ene nokambo.’ manda naa nimbú. Ene tondolo munduku pilimele ulu akumuni ene enge ningu molemelemonga ‘Ene konopu siengi.’ nimbu ene pea tapu topo kongono telemolo. Akumu Pulu Yemo walsiku pilkulie “Pollo naa orumumunge

pulumu nimbe sikimumu sike nikimunje?” ningu walsilimelkanje yuni “Sike nikimu.” nilke.

2 ¹Akumunge na nanu konopuni pilipulie nimbu pilirindu mele i sipe: ‘Na ene molongena kelepo ombo wale talo sipu umbuni simbu kinie kapola naa temba.’ konopu lepolie naa orundu. ²Nane ene molongena ombo umbuni te silke kinie konopu keru panjiku molemelkanje pe yambo naene na konopu simbu uluma tenjilkeye? Na ombómonga ene konopu umbuni pepili molemelkanje pe na konopu simbu uluma nambe teko liku taponjilimelkaye? [Nane ene umbuni simbu kinie ene konopu umbuni pepili molkolie aku siku konopu simbu ulu te manda naa telemelka.] ³Aku sipu pilipulie ‘Ene ou konopu alowa teko molangi. Pe na ombó kinie olio konopu sipu kapola kapola molamili.’ nimbu nane ‘umbuni simbuma ou piliengi!’ nimbu pepá te ou topo sirindu kanumu. Na pilkiru, ‘Na konopu silio kinie ene kepe konopu silimele. Konopu naa silio kinie ene konopu naa la silimele.’ konopu lekeru. ⁴Sike nane ene pepá te topo sirindu kinie [ene ou teko moloringi mele pilipulie] pepá tombondo na kamelena paa mindili tepa konopu umbuni tepili kola tepo molopolie pepámo topo ene sirindu. ‘Mindili siembo.’ nimbu naa sirindu. ‘Nane ene konopu paa lakopa monjilimo.’ ningu piliengi.’ nimbu topo sirindu.

⁵Nakolo [andi Korini ye tene tepa kenjirimu kanu] yemone umbuni te sirimu aku umbunimu na naa sirimu. Aku ulu umbunimu ene sirimu, enenga yambo marene aku umbunimunge mindili noringi. Nane tondolo mundupu naa nimbundu [“Ene pali mindili noringi.” naa nikiru.] “Mare mindili noringi.” nikiru. ⁶Yambo aisilini kanu yemo tepa kenjirimumunge [mane siku] mindili siringi kanumu manda mele. ⁷Manda kene pe kinié yu mindili siringi kanumu ‘yu umbuni paa aili tene yu paa topa manie mundumbe.’ ningu kinié ‘Undupe kanopili.’ ningu mindili siringi mele munduku kelko yuni ulu pulu keru terimumu ‘Manie pupili.’ ningu siye kolko yu kondo kolko, konopu wayongo sipili ulu mare tengi liemo papu. ⁸Akumunge ‘Yu paa sike konopu monjilimele mele pilipili paa ningu siengi.’ nimbu tondolo mundupu mawa tekero.

⁹Ou nane ene pepá topo sirindumunge pulumu i sipe: ‘Nane ene manda manjipu, “Teai.” nilio mele enene pilkulie alieli pilku liku telemele molo molonje, piliembo.’ nimbu kanu pepámo topo sirindu. ¹⁰Kanu yemone tepa kenjirimu ulumu enene ‘Manie pupili.’ ningu siye kolkomele mele nane kepe ‘Manie pupili.’ nimbu siye kolkorola. Kanu yemone siye kolombo ulu te sike tepa kenjirimu liemo koronga ‘Manie pupili.’ nimbu siye kolondu. Ene kondo kolopo lipu taponjipu Kirasi kanopa molopili siye kolio. ¹¹[Kurumanga nomi] Setenenga tondolomone olio topa manie naa mundupili. [Kirasi kinie tondolo mundupu molamili.] nimbu aku sipu olio teko kenjilimele yambomane teko kenjilimele uluma ‘Manie pupili.’ nimbu siye kolamili. Setenene olio [Kirsingge yamboma molemolomonga]

kondi topa ‘Topo manie mundembo.’ nimbe ulu telemoma pali pilimolo kanumu.

¹²Ou na Kirasinge temane peangamo topo simbundu Toroasi taonondo purundu kinie Ailimuni na akuna kongono manda tembo aulkemo lipe sumbi sinjirimu mele mona lerimu kanorundu. ¹³Nakolo nanga angenu Taitasi akuna naa ʼombaʼ molorumu koropo kelepole nanga konopumu wayongo naa nirimuna Toroasi yambomando “Molai.” nimbu mundupu kelepole Masedonia poropinji purundu.

¹⁴ʼSike konopu wayongo naa nirimuʼ nakolo Pulu Yemone alieli olio ʼYesusini ʼYunge kongonomo tenjipai.ʼ nimbe lipe mundurumu yemaʼ lipe taponjilimo, olio umbuni te wendo olemo kinie Kirasinge tondolomone enge nimbu molopo, Pulu Yemo yunge talape yamboma konopu sipu molemole, akumunge nane yundu “Ange.” nikiru. Pulu Yemone olio lipe taponjilimomonga Kirasi yu molemo mele ulu tembama pali temane topo silipu andolemole. I ungumu mune tolemo, koleamanga pali pilku kapola tenjilimele. ¹⁵Kirasinge mune peangamo tolemona Pulu Yemone olio aku sipe mele mune peangamo tolemo pilimo. Aku mune peanga tolemomo yambomanga pali, mindili nolemelka aulkena wendo ongo molko konjingi aulkena pulimele yambomanga kepe mindili nongo molko konjingi aulkena pulimele yambomanga kepe, suku singine mune tolemo. ¹⁶Nakolo aku munemone ungu talo nilimo. Mindili nonge aulkena pulimele yambomane ʼKirasinge temane peangamongaʼ munemo pilimele kinie lkupendi tolemo. Kanu munemo ene ʼmini paliʼ kolonge ulu pulumu pelemomonga aku sipe lkupendi tolemo. Molko konjingi aulkena pulimele yambomane ʼtemane peangamongaʼ munemo pilkulie, ene konde molko konjiku mindi pungí ulu pulumu pelemo munemo pilimele. Pe yu mele mele pilingi. ʼKirasinge temane peangamone yambo mare molko konjingi ulu pulumu papu silimo nakolo yambo mare molko konjingi ulu pulumu silimoʼ akumunge ʼKirasinge temane peangamo andopa topa simbeʼ kongonomo naene manda tembaye? ʼOliolio manda molo.ʼ ¹⁷Ye aisilini telemele mele olio aku sipu naa telemolo kanumu. Pulu Yemonga ungumu mimi siku naa ningu kolo toko bisinete mele teko kou mone aisili limele mele olio aku sipu naa telemolo. Pulu Yemone olio i kongonomo silimomonga Kirasi kinie pea tere lepo molopo olionga konopu sumbi sipe pepili Pulu Yemone kanopa molopili yunge unguma yamboma nimbu silimolo.

3 ¹ʼNakolo ʼaku sipu telioʼ nikiru akumuʼ nane altopo pulu monjipu nanu kapi nimbu nanga imbimu nanu ambolopo ola limbu tekeroye? Molo yambo marene telemele mele pilipulie tembondo ʼNa tepo molio mele ene pilingi!ʼ nimbu ʼYambo tene pepá tonjipili.ʼ nimbu membo ombo ene lipu ora simbuye? Molo pepá aku sili te enene ʼNa lipe taponjipili.ʼ ningu na pepá membo pupu yamboma lipu ora simbumu

manda toko singíye? ²Na molio mele yamboma lipe ora silimo pepá akumu ene Korini Kirasinge yambo nane konopu monjilioma mindi. Na molio mele ‘kanamili.’ ningulie yambomane ene Korini yamboma kambu mele toko pilimele. ³Ene Kirasini pepá topa mundurumu molemele mele we yambomane kanolemele. Nane kongono telio akumuni Kirasini kanu pepámo torumu. [Nakolo] pepá kanuna penjollone ungu te naa torumu; konde molemo Pulu Yemonga Minimuni kanu pepámo torumu. Pulu Yemone yunge kini kou karatolonga imbi topa Mosisi sirimu mele tenga pepá naa torumu; ene yambomanga konopuna torumu.

⁴Aku sipu nikirumunge pulumu i sipe: Kirasini nanga konopuna ungu nimbe silimona pilipulie ‘Pulu Yemone na sike ‘yunge kongono tenjeni.’ nimbe mako torumumu mundupe naa kelepa i kongono teliomo lipe taponjipe engemo silimo. Kongono nanga molo.’ nimbu pilipulie aku sipu konopu talo naa pepili tondolo mundupu nikiru. ⁵I kongono teliomo ‘Nanga engemone manda telio.’ paa manda naa nimbú. Na tondolo te naa pelemo. Pulu Yemo yuni na enge silimona nane i kongonomo manda telio. ⁶Pulu Yemone nimbe panjipe mi lerimu ungu kondemonga kendemandemo ‘molani.’ nimbe yuni enge silimona molio. Aku ungu konde nimbe panjipe mi lerimumu ou [Mosisi molopili Pulu Yemone Isirele yamboma ungu mane sipe kouna ola] imbime topa [“Teai.” nimbe,] nimbe panjipe mi lerimu mele molo; ungu konde nimbe panjipe mi lerimu akumu Pulu Yemonga Minimuni “Wendo omba pepili.” nirimu. Pulu Yemone ou Mosisindu “Yamboma ungu mane si.” nimbe yu nimbe sirimu ungu kanumane yambo mini pali kolonge ulu pulumu silimo; nakolo [Pulu Yemonga] Minimuni olio konde molopo konjipu mindi pumulú ulu pulumu silimo.

⁷Pulu Yemone kou karatolonga ungu mane topa [Mosisi] sirimu ungu mane akumane yambo molko kenjiku mindi pungí aulkemo akisinjirimu, nakolo [kanu ungu manema] wendo orumu kinie Pulu Yemonga tondolo pa telimu kinie wendo orumu. Kanu tondolo pa telimu Mosisinge kumbikeremo aki torumu kinie, ena kanolemele kinie mongoma takele telemo mele Isirele yambomane yunge kumbikeremo kanoringi kinie enenga mongoma takele terimuna manda naa kanoringi. Nakolo pe [wale mare omba purumu kinie] kanu [Mosisinge kumbikerena] pa terimumu pora nirimu. Kololi ulu pulumu perimu ungu manema wendo orumu kinie aku sipe tondolo pa telimu kinie wendo orumu liemo ⁸[pe kinié yambo konde molko konjiku mindi puli ulu pulumu pelemo Pulu Yemonga] Minimuni silimo méleomo kinie wendo olemo tondolo pa telimu paa olandopa tondolo naa pumbeye? [Paa pumbe.] ⁹‘Yamboma teko kenjilimelemonga mindili nangi.’ nimbe kongono telemo méleomo méle tondolo te pea wendo orumu liemo kinié yamboma [lipe taponjipe] ulu pulu kerime siye kolopa ene sumbi sinjilimo kongono telemo méleomo

méle tondolo te pea wendo okomo mele tondolo akumu paa olandopa naa pumbeye? 〔Paa pumbe.〕¹⁰ Kinié wendo okomo tondolo pa teli akumu paa lakopa tondolo pa teli olandopamo. Ou wendo orumu tondolo pa teli akumu paa maniendopa. Akumu uluri molo mele. ¹¹Pe 〔Pulu Yemone mulu Sainaine ola ungu oumu nimbe panjipe mi lepa ungu mane sirimu unguma〕 pora nimbéndo wendo orumu unguma tondolo pa telimu kinie wendo orumu liemo kinié ungu konde nimbe panjipe mi lekemo ungumu pora naa nimbe, pepa mindi pumbe ungumu kinie wendo okomo tondolo pa telimu paa olandopa naa pulimoye?

¹²Pe kinié, ‘Pulu Yemone ungu konde nimbe panjipe mi lekemomonga kongonomone yamboma paa sike lipe taponjipe konjilimo, aku ungu kondemo sike pora naa nimbé.’ nimbu tondolo mundupu pilipulie, ‘Yamboma pali piliengi!’ nimbu pipili naa kolopo mona nimbu silipu andolio. ¹³Na Mosisini terimu mele naa telio. ‘Na kumbikerena pa telemomo kumbulupe pora nimbé tekemo mele Isirele yambomane naa kanangi. ‘Tondolo pa terimu mele we telemo.’ ningu piliengi!’ nimbe Mosisini mulu wambale te lipe yunge kumbikeremo pipi sirimu. ¹⁴〔Mosisini yunge kumbikeremo pipi sirimu〕 nakolo Isirele yambomanga konopuma meltene pipi sirimu mele we silimo. Yandopa yandopa kinié kepe Mosisini yunge kumbikerena pipi sirimu mulu wambalemo Isirele yamboma kinie we lemomonga Pulu Yemonga ungumu pilingí pilipe konginjilimo ene kinie naa pepili Pulu Yemone nimbe panjipe mi lerimu ungu oumunge unguma molemo bokumu we kambu toko kanoko ungu pulumu naa pilku molemele. Yambo tene ‘Kirasinge yambo te molambo.’ nimbe yu kinie tapu toko molemele kinie mindi Kirasini mulu wambalemo wendo linjilimomonga Isirele yamboma kinie we lemo mulu wambalemo wendo naa purumu. ¹⁵Paa sike yandopa yandopa kinié walemonga kepe Mosisini torumu bokuna molemo unguma kambu tolemele pilimele kinie mulu wambale kanumuni enenga konopuma we aki tolemo. ¹⁶Nakolo yambo te konopu alowa tepa Ailimu molemona pulimo kinie 〔Ailimuni〕 mulu wambale kanumu yambomonga konopuna wendo linjilimo, 〔Mosisi Pulu Yemo molorumuna pumbendo mulu wambalemo kumbikerena wendo lipe purumu mele.〕 ¹⁷Ailimu yu Mini kanumu. Pe yambo te Ailimunge Minimu kinie tapu topa molemo yambomo 〔Pulu Yemo molemona pupu molambo.〕 nilimo kinie, meltene yu manda pipi naa silimo. 〔Ungu mane molo kololi ulu pulumu molo ulu pulu kerimu, akumanga tene yu manda naa nokopa, manda pipi naa simbe.〕 ¹⁸Akumunge, olio 〔Kirasinge yamboma〕 pali meltene kumbikerema aki topa pipi naa silimomonga olionga kumbikerema kariyápa mele angilipe Ailimunge tondolo pa telimunge mini mana telimu akuna pelemomo yamboma lipu ora silimolo kanolemele. Aku sipu tepo molamili yunge tondolo pa telimu olio kinie pepa olandopa

olandopa tondolo pupe telipe pulimo kinie olio kepe yu mele au lepo yu tepa molemo mele olandopa olandopa manda lepo telipu pulimolo. Ailimu yu Minimu, akumuni aku ulumu telemo.

4 ¹┌Pulu Yemone ungu konde nimbe panjirimumu olandopa, akumunge tondolo pa telimu olandopa, yamboma aku sipe lipe taponjilimo, akumunge Pulu Yemone na kondo kolopa ‘Tepo konjembo.’ nimbe, i temane peangamo andopo topo silio kongonomo sirimumunge pilipulie ┌umbunime wendo olemo kinie, ‘Siye tekemo. Kongonomo keleambo!’ naa nilio. ²Lopi teko teli uluma kinie, pipili teli uluma kinie, koronga lipu bulu sirindu. Kolo toli uluma naa tepo, Pulu Yemonga ungumu alowa naa telio. Pulu Yemone kanopa molopili ‘Yambomane pali enenga konopuni pilkulie na Pulu Yemonga kongonomo tenjilio mele kanokolie ‘Sike sumbi sipe telemo.’ ningu piliengi!’ nimbu nane ungu sikemo mona nimbu para silio. ³Molo temane peangamo topo silio kinie sike meltene pipi simbe kinie naa pilíngi liemo molko kenjingí koleana pulimo aulkena pulimele yamboma aku telemo. ⁴Ye Kirasimu yu paa Pulu Yemo none telimu molemo. ‘Kirasinge tondolo pa telimunge temane peangamonga pa tenjilimu naa kanangi. ┌Kanokolie ene we kondo kolopa ‘Lipu taponjembo.’ nilimo ye Kirasimu kanoko pilingí kene naa kanangi.’ nimbe ya ma koleamo nokolemo pulu ye ┌kolo toli kuru Setene, yuni ‘Kirasi sike.’ ningu naa pilimele yambomanga konopuni pilingí aulkemo pipi sinjilimo kinie sike naa kanolemele.

⁵‘Na ye peangamo molio.’ nimbu temane topo naa silio kanumu. Nane nimbundu: “Yesusi, ┌Pulu Yemone ‘olio nokopa konjimbe ye te lipu mundumbu.’ nimbe mako torumu ye nomi, Kirasimu yu Ailimu. Yesusini nando “Te.” nirimu mele tepo, na ene ┌Kirasinge Korini yamboma, nga kendemandemo molio.” nilio.

⁶Akumunge pulumu i sipe:

“Kolea sumbulu toline pa tepili.” nirimu ┌kinie ma koleana pa terimu, kanu Pulu Yemo yuni olionga konopuna sukundu pa tenjirimu. ‘Olione ‘Pulu Yemonga tondolo pa telimuni Kirasinge kumbikerena pa telemo.’ nimbu piliemili.’ nimbe aku terimu.

⁷Nakolo mane telemele mingi, ┌akuma yambomane kanokolie konopu naa monjilimele mingi, akumanga suku yambomane enenga mele peanga kou olandopa pulime panjilimele aku sipe mele i mele peanga nikirumu olio kangí pange teli yema kinie pelemo. Aku telemomonga yambomane kanokolie ‘I tondolo paa peanga olandopa na kinie pelemomo nanga tondolo te molo. Pulu Yemo yunge tondolomo mindi pelemo.’ ningu pilingí. ┌Na ma mingi kerimu mele moliona kanokolie na kapi naa ningí, akumu peanga.’ ⁸Taki taki, koleamanga pali, na kinie

umbunime wendo olemo nakolo akumuni na kamu topa manie naa mundulimo; wale marenga na tembo mele konopuni pilipu sundulio nakolo nanga konopumu kamu keru lepa tepa embambo naa silimo; ⁹nanga opa toumane na teko kenjingí telemele nakolo Pulu Yemone na mundupe naa kelemo; enene na tolemele nakolo na kamu toko naa konjilimele. ¹⁰Yesusi toringi kolorumu mele taki taki na ‘Mindili nongo kolani.’ ningu na teko kenjiku nanga kangimu tolemele nakolo naa kolopo we konde molio kanu ulumuni Yesusi kamu naa kolorumu, we konde molemo mele lipe ora silimo. [Na tolemele kinie Yesusini na lipe taponjilimomonga konde molio akumu Yesusi konde naa molkanje na manda naa lipe taponjilke kanumu.]

¹¹Akumunge pulumu i sipe: Na konde molio yemone Yesusinge kongonomo tenjiliomonga yambomane na toko kenjingí telemele kinie nanga kangikundu kololi ulu pulumu pelemomonga kolka nakolo naa kolopo we konde molio akumunge nanga kangimuni ‘Yesusi konde molemo mele piliengi mona lepili.’ nimbe lipe ora silimo. ¹²Akumunge, [kongono teliomonga] kololi ulu pulumu na kinie kongono telemo nakolo [‘Mindili nombo kolondu liemo uluri molo.’ nimbu temane peangamo andopo topo siliomonga] konde mololi ulu pulumu ene kinie kongono telemo.

¹³⁻¹⁴Ou ye tene nirimu, Pulu Yemonga bokuna molemo mele i sipe:

“[‘Pulu Yemone sike na lipe taponjipe
umbuni telemo mele wendo limbe.’
nimbu tondolo mundupu pilipulie
aku sipu nirindu.”

nirimu mele nane aku sipu tondolo mundupu pilipulie yamboma nimbu silio. ‘Ye tene Aili Yesusi kolorumu kinie topa makinjirimu ye akumuni na kepe ene kepe olio Yesusi kinie pea topa makinjipe yu molemona lipe memba pumbe.’ nimbu pilipulie [kololi ulumu kinie konde mololi ulumutolonga ungumu aku sipu] pipili naa kolopo andopo nimbu silio. ¹⁵Na kinie aku sipe umbunime wendo olemo akumu ene [Kirasinge yamboma] lipe taponjimbendo wendo olemo. ‘Pulu Yemone we kondo kololi ulumuni anju anju pupe yambo aisili lipe taponjilimomonga yambo aisili olandopa olandopa Pulu Yemo kinie “Ange.” ningu yu kapi ningu imbi ambolko ola linjengi.’ nimbe [aku ulu umbunime na kinie wendo olemo].

¹⁶Aku [telio ulumuni ene aku sipe lipe taponjilimo, na kinie ene kinie olio aku sipe ulu peangama wendo ombá mele] pilipulie umbunime na kinie wendo olemo kinie [‘Apa, siye tekemo. Kongonomo keleambo!’ nimbu konopuna umbuni pepili naa molio. Sike nanga kangimu kolemo nakolo taki taki mini konopotolo konde pupe mindi pelemo. ¹⁷Aku teliomonga pulumu i sipe: Na kinie umbuni wendo olemoma yu ulu aili

te molo; yu wale layekolo wendo olemo. 'Kanu ulu umbunimene Pulu Yemo tondolo pa telimu kinie molemona pupu yu kinie pea aku kolea paa peangana molombolo aulkemo akisinjilimo.' pilipulie 'I ulumu paa mele tondolo ailimu; umbuni wendo olemoma pe nilimo.' nimbu pilio. ¹⁸Akumunge, na mongone kanolio melema 'Mimi sipu kanambo.' naa nilio; naa kanolio mele kanuma 'Paa kanamboa!' nimbu molio. 'Mongone kanolio melema pora nimbé. Naa kanolio melema alieli lepa mindi pumbe.' nimbu pilipulie 'Umbuni na kinie wendo olemo akuma ulu pe nilime.' nilio.

5 ¹Aku sipu pilipu molemolo mele nikirumunge [ungu pulu te i sipela;] Olio pilkimulu, olionga ya mana kangimu, sele ulkemo mele, sukundu molemolo. Akumu purumbe tekisingí kinie Pulu Yemone [ulke] konde te 'Olio molamili.' nimbe tepa mimi telemomo olio simbe, kanu ulkemo mana yambomane takolemele kanu sili ulke te molo. Kanumu mulu koleana alieli angilipe mindi pumbe ulkemo. Akumu olio pilimolo. ²'Pe aku sipe ulkena sukundu molomolo, nakolo isili ou ya ma koleana i ulkena molopolie, '[Olio sukundu molomolo] ulke kondemo [Pulu Yemone] paa pakonjipili!' nimbu waka kolopo konopuna kola tepo molemolo. ³'Akumu [wale pakoli mele] pakonjimbe kinie pe we we naa molomolo.' nimbu pilipulie kinié [aku sipu tepo molemolo.] ⁴Olio i sele ulkena molopolie 'Mulu wambale te naa pakopo we molemolo.' nimbu pilipu 'Mulu koleana ulkemo pakámola!' nimbu umbuni kolopo konopuna kola tepo molemolo kanumu. 'Kinié pakopo molemolo kangimu kulupu, topo ele teamili.' nimbu aku sipu naa nikimulu. 'I kangi kolombamo konde molopa mindi pumbemone aki topa topa manie mundumbe.' nimbu 'Olionga mulu koleana angilimo kangimu pakamili.' nimbu molemolo. ⁵Pulu Yemo yuyu 'Olio konde molopa mindi puli kangime pakangi.' nimbe olio isili ou lipe sumbi sinjipelie, 'Pe molonge nikiru mele paa sike molonge.' ningu piliengi!' nimbe isili ou [yunge] Minimu olio sirimu. [Melte kou aili pulimo kinie 'Liemili.' nimbulie 'Kanu melemo nosilimo yambomone 'Pe kou pali kamu ongo singí.' nimbe pilipili.' nimbulie melemo we nosinjpili ou kou mone layetolo mele sipulie yando olemolo aku sipe mele.]

⁶⁻⁷Pe kinié, '[Pulu Yemone olio Minimu sirimu, yu kinie pea molemolo.]' nimbu pilipulie, 'Pulu Yemone nirimu mele sike wendo ombá.' nimbu pilipulie, na kinie umbunime wendo olemo kinie siye naa kolopo alieli konopu tondolo pupili molio. Sike pe wendo ombá mele konopuni mindi pilipulie 'Paa sike wendo ombá.' nimbu tondolo mundupu pilio. Mongone kanopolie 'Sike lepamo.' nimbu naa kanolio. 'Na ya mana kangimunge sukundu molopolie Ailimu kinie yunge koleana pea naa molembolo.' nimbu pilio. ⁸'Nakolo, nane ou nikiru mele altopo nikirula: [Umbunime wendo olemo kinie kepe pe wendo ombá mele pilipulie,] siye naa kolopo

konopu tondolo pupili molio. ‘Na mana kangimu isili ou mundupu kelepo Ailimunge koleana pupu yu kinie pea molembelkanje paa papu.’ konopu lepo molio. ⁹Akumunge, ma koleana kangimu kinie molondu liemo, molo ma koleana ulkema kinie sulu tepo molondu liemo Ailimuni kanopa peanga kanolemo uluma tembondo mindi konopu kimbu sipu molio. ¹⁰Kirasini olio kote tenjipe pilimbe kinie aulke tenga lupe pumbe yambo te naa molemo. Olio pali yunge kumbikerena pupu angilimolo. Akumu pilipulie aku sipu ‘Ailimuni kanopa peanga kanolemo uluma teambo.’ nimbu pilipu molio. Pe yunge kotena angilimolo kinie ou ya ma koleana kangime kinie molopolie olio tepo konjirimulu molo tepo konjirimulu mele pilipe apurupelie mele kalomba.

¹¹Akumunge, ‘Kotena angilimolo.’ nimbu pilipu, Ailimu kinie pipili kolopo lipu ai silio mele pilipulie ‘na Kirasinge kongono tenjili yemo molopo nilio mele kinie, Kirasini olio pe molopo naa kenjimulú aulkemo akisinjirimu mele kinie, aku ungutolo, yambomane ‘Sike.’ ningu tondolo munduku piliengi!’ nimbu paa tondolo mundupu nimbu silio. Na konopuni pilipu uluma tepo molio mele yambo marene pilku sunduku kolo tolemele nakolo, Pulu Yemone sumbi sipe kanolemo. ‘Ene kepe nane telio mele enene kanoko konopuni pilkulie ‘Aku ungumu sike.’ ningu pilíngi liemo papu.’ nimbu pilkiru.

¹²I ungu nikiru akumuni ‘Enene na ‘ye peangamo’ ningu piliengi!’ nimbu ‘nanga imbi olandopa molopili.’ nimbu altopo naa nikiru, molo. ‘Enene na telio mele kanoko peanga kanoko, ‘Pollone telemo mele ye marene kanoko sunduku yunge ungu bulkundu kolo toko ninjilimele mele yambomane naa pilku, yu sike molemo mele pilingí kinie papu.’ ningu manda anju anju konopu siku ningu singí aulkemo lipu ora siembo.’ nimbu nikiru. ‘Yambo marene yambo tenga konopuna molemo melemo naa kanoko, mongone kangimu mindi kanoko peanga kanoko yu kapi ningu yunge imbi ambolko ola linjiku ungu nilimele mele na aku siku kanokolie kolo toko nilimele yemando manda pundu toko ungu sike mare manda ningu siengi.’ nimbu i unguma nikiru. ¹³[Kanu yemane na molio nilimele mele aku sipu, sike na kekelepa tondu liemo aku kapolala. Pulu Yemonga kongono tenjimbundu aku sipu kekelepa topo molio. Molo na konopu sumbi sipe pepili kongono tepo, molondu liemo ene lipu taponjimbundu aku sipu tepo, molio.

¹⁴Kirasini na konopu monjilimo mele pilipulie i kongonomo manda mundupu naa kelepo, ‘Yambo marene na kanoko keru kanonge kinie uluri molo.’ nimbu, we ambolopo molio. Na pilio: Ye telumu yambomanga pali kolonjirimu akumunge olio pali kolorumulula. ‘Akumu sike terimu.’ nimbu tondolo mundupu pilipulie, yuni na paa lakopa konopu monjipulie aku sipe tenjirimu mele pilipulie ‘I kongono teliomo naa tendu liemo kapola naa temba.’ nimbu kongonomo we tepo molio. ¹⁵Nakolo olio

yambomanga pali nimbe we naa kolonjirimu. ‘Olio [Kirasinge, konde molemolo yamboma oliolio tepo molomolo mele konopuni pilipu naa molamili. Olionga nimbe kolonjipe lomboropa ola molorumu yemo mindi pilipu molopo yu kanopa peanga kanomba uluma mindi tepo molamili.’ nimbe yuni olionga nimbe aku tenjirimu.

¹⁶ Aku sipu pilipulie na ou Kirasinge unguma naa pilipu konopu alowa naa tepolie mana konopuni pilipu yamboma apururundu mele lupe; kinié aku sipu yamboma naa apurulio. Konopu oumu perimu kinie sike ou Kirasi kepe aku sipu apurupu, yu molorumu mele pilipu sundurundu, nakolo kinié yu aku sipu pilipu naa apurulio. ¹⁷ Akumunge, yambo te Kirasi kinie tapu topa molemo kinie Pulu Yemone kanu yambomo ‘Yu yambo kondemo molopili.’ nilimo, yu sike yambo kondemo molemo. Ou tepa kenjipe molorumu uluma kamu manie purumu. Kinié ulu kondema [yu kinie,] wendo olemo. ¹⁸ I ulu kondema pali Pulu Yemone mindi telemo. Olio ou yu kinie opa tou molorumulu mele ‘Kinié aku siku naa molangi. Olio kinie yu kinie kapola kapola molamili.’ nimbe Kirasi olio sirimu akumuni olio yu kinie kapola kapola molemolo. Aku tepalie ‘yamboma yu kinie opa tou molemele mele munduku kelko na kinie kapola kapola molamili.’ nimbe [Pulu Yemone,] aku kongonomo na sirimu. ¹⁹ Olio Pulu Yemo kinie aku sipu kapola kapola molemolomonga pulumu i sipe: Kirasini olionga nimbe tenjirimumunge Pulu Yemone olio mana yamboma kinie yu kinie opa tou naa molopo kapola kapola molomolo aulkemo lipe sumbi sinjirimu. Aku tenjirimumunge Pulu Yemone yambomanga ulu pulu kerime mundupe kelepa, ‘Aku teko kenjiringimunge kote naa tenjimbu.’ nirimu. Pe ‘Yamboma kinie na kinie kapola kapola molamili.’ nimbe Pulu Yemone “Kanu ungumu yamboma ningu siengi.” nimbe aku kongonomo na sirimu. ²⁰ Na aku sipe kongonomo sirimumunge na Kirasinge kere pundu mako topo molopo yuni nando “Yamboma ninji.” nilimo mele unguma andopo yamboma nimbu sinjilio. Akumu i sipe mele: Pulu Yemo yuni ‘Ene i siku i siku teangi.’ nimbendo nando “Ninji.” nirimu mele andopo ninjilio. Pe kinié nane Kirasinge kere pundu mako topo molopo yunge kolo wangopo ene paa tondolo mundupu mawa tepolie “Pulu Yemo kinie opa tou molemele mele munduku kelko yu kinie kapola kapola molangi.” nikiru. ²¹ Ulu pulu keru te naa terimu yemo Pulu Yemone ‘Kanu yemone olionga ulu pulu kerime lipe taponjipe mepili.’ nimbe yu sirimu. Aku terimuna yu sike ulu pulu keru teli ye te none terimu. Pulu Yemone aku terimumunge olio Kirasi kinie pea tapu topo molopolie Pulu Yemone olio kanopalie ‘Yambo sumbi nilime.’ nimbe kanolemo.

6 ¹ Na Pulu Yemo kinie kongono tapu topo tepo molopolie ya nindu ungu kanumunge ungu te pea ene tondolo mundupu nimbú tekero: “Ene Pulu Yemone we kondo kolopalie [ene lipe taponjipe tepa konjirimu

ulu kanumu, 'We naa terimu. Terimu ulumu we manie naa pupili.' niengi. Ulu ene we kondo kolopalie lipe taponjirimu kinie moloringi mele kinie aku sikula molangi. Konopu alowa teko ulu pulu peangama naa teko molonge kinie kapola naa temba." nikiru. ² Aku nikirumunge ungu te Pulu Yemone nimbendo:

"Nane ene we kondo kolombo terindu walemo wendo orumu kinie enenga ungu niringime, pilirindu. Ene mindili nolemelka aulkena wendo lipu na kinie pea molko konjingi aulkena lipu monjimbu walemo wendo orumu kinie ene lipu taponjirindu."

nirimu. Nane ene paa nimbu sikiru: Pilieme! Ulu Pulu Yemone nirimu wale akumu paa kinie. Kinié Pulu Yemone yamboma we kondo kolomba walemo. Kinié Pulu Yemone yamboma lipe taponjipe, mindili nolemelka aulkena wendo lipe yu kinie pea molko konjingi aulkena lipe monjimbe walemo.

³ 'Nanga kongonomo manie naa pupili, ungu taka naa tonjengi.' nimbu yambomane na kanoko keri kanoko ungumu naa pilku lingi ulu te naa telio. ⁴ Akumu molo. 'Yambomane na kanokolie 'Pulu Yemonga kendemande yemo molio.' ningu piliengi!' nimbu aku telio. Na kinie ulu mare wendo olemo kinie telio mele kanokolie 'Yu sike Pulu Yemonga kendemandemo.' ningu pilingi uluma i sipe:

Umbunime, na kinie wendo olemo kinie 'Siye tekemo.' naa nimbu, tondolo mundupu molio; ulu umbuni lupe lupema na kinie wendo omba, na teko kenjilimele uluma wendo omba, na mindili sipu molio uluma wendo olemo.

⁵ Wale marenga, enene na kopene toko, wale marenga, ka siku, wale marenga, yambomane pali na kinie mumindili kolko ru ningu lkisiku sukundu sukundu ongo maku toko na teko mundu mongo tenjilimelela.

Na kongono mindili sipu tepo, wale marenga, uru naa pepo, wale marenga, engelene kolopo moliola;

⁶ yambomane na kanokolie 'Pulu Yemonga kendemande yemo molemo.' ningu pilingi mele i sipela;

Na ulu kake telime tepo, pilipe konginjili peangamo ambolopo, ólo áme topili molopo, yamboma kondo kolopo tepo konjilio;

na Mini Kake Telimu kinie tapu topo molopo,
 yamboma konopu monjilio ulu akumu
 kolo naa topo paa sike konopu monjilio;
 7sike unguma nimbu,
 Pulu Yemonga engemone kongono telio;
 yamboma opa tengendo ele tolo melema
 ki ekendo ekendo ingi siku amboleleme mele
 na aku sipu ulu sumbi nilime ambolio;
 8yambo marene nanga imbimu ambolko ola linjiku,
 marene nanga imbimu toko manie munduku;
 marene nanga ungu bulkundu ninjiku,
 marene na kapi nilimele.
 Kongono sikema sumbi sipu telio nakolo nando
 “Kongonomo nu kolo toko tekeno.” nilimele;
 9yambomane na kanoko imbi silimele nakolo
 “Pea molamili.” naa ningu, bulu silimele.
 Wale mare ‘Paa kolkoro.’ konopu lelio nakolo
 konde pupu we molio.

┌Na telio mele kanoko keru kanokolie
 ‘Munduku kelko konopu alowa teani.’ ningu,
 pulsene tolemele nakolo na toko naa konjilimele.
 10Na taki taki konopu keru aisili pelemo nakolo
 ‘Akumu yu tepili.’ nimbu konopu sipu molio;
 koropamo molio nakolo yambo lupema
 ‘Kamakoma molangi.’ nimbu aulke te akisinjilio;
 mele teluri kepe naa nosilio nakolo
 mele aisili pali nosilio.

┌‘Yambomane na kanokolie ‘Yu sike Pulu Yemonga kendemandemo
 molemo.’ ningu piliengi!’ nimbu aku sipu tepo molio.┘

¹¹Korini yamboma, nane ungu te lopi naa tepo, pali enendo nimbu
 para sikiru. Nane ene paa lakopo konopu monjilio. ¹²Nane ene ‘Kondo
 naa kolopo siye kolambo.’ paa manda naa nilio nakolo enene na ‘Kondo
 naa kolopo siye kolamili.’ nilimele, monga konopu teluna naa pupili
 molemolo, ¹³Lapalini enenga ambolangomando nilimele mele kinie
 nane ‘Ene nanga ambolangoma.’ nimbulie enendo i sipu nikiru: ‘Nane
 ene konopu aili tepo monjilio mele enene na aku siku konopu aili teko
 monjengi.’ nimbu nikiru.

¹⁴Kirasinge yamboma ‘Kirasi sike’ ningu naa pilimele yamboma kinie
 teluna tapu toko naa andoko, tapu toko kongono naa teko, bisinete tapu
 toko naa teangi. Ulu pulu kerime kinie ulu sumbi nilime kinie liku tere
 lelko manda kongono tengeleye? Pa telimu kinie sumbulu tolimu kinie
 elte nambe teko tapu toko molongeleye? ┌Akumu paa kapola molo┘

kene ʔteluna tapu toko naa molangi. 15 Kirasi kinie kurumanga nomi tepa kenjili ʔSetene, kinie konopu teluna pupili molembeleye? Kirasinge ungumu pilimele yamboma kinie Kirasinge ungumu naa pilimele yamboma kinie konopu telu sipe pelemoye? 16 Pulu Yemo molemo ulke tembelemonga ulke suluminia kake teline kuru koyonge melema manda mengo puku popo tongeye? Olio, konde molopa mindi puli Pulu Yemonga suluminia kake telimu molemolo, yu olio kinie molemo kanumu. ʔYu kinie aku sipu molemolo, monga ungu te Pulu Yemone ou nirimu kanumu. Yuni nimbendo:

“Na nanga yamboma kinie teluna tapu topo molopo, enenga suku singine molopo ene pea andomolo. Na enenga Pulu Yemo molombo; ene nanga yamboma molonge.”

nirimu. 17 ʔYa nikiru, akumunge

ʔAilimuni nimbendo:

“ʔUlsukundu yamboma kinie, we melema anjiku kapi ningu popo tolemele yamboma kinie, ene kinie teluna naa molko, munduku kelko puku kolea tenga lupe molopangi.”

“Kalaro mololi melema ʔulsukundu yambomane anjiku popo tolemele melema, kinie ulu pulu keru pelemo melema kinie kanuma naa ambolko, aku melema kinie ulu te naa teai.”

“Naa ambolonge kinie nane

“Molamili wai.” nimbu ene yando limbu.”

18 “Na enenga Lapamo molombo, ene nanga ambolangoma molonge.

Na Pulu Yemo, melemanga pali engemo pelemo yemone aku sipu nikiru.” nirimu.

kanumu.

7 1 Nanga konopu monjilio angokeme, Pulu Yemone ʔyunge yambo molonge yamboma, kinie aku sipe nimbe panjirimu unguma ene kinie na kinie pelemomonga pilipulie, kangikundu kepe konopukundu kepe kalaro monjilimo uluma mundupu kelepo, Pulu Yemo kinie pipili kolopo lipu ai sipulie sike ulu kake telime tepo molamili.

2 Enene ʔaltoko, na konopu aili teko monjeyo! Nane ʔenenga, yambo te tepo naa kenjipu, ‘Yambo te tepa kenjipili.’ nimbu ulu te naa tepo, kolo topo yambo tenga melema toropo naa lipu, aku uluma naa terindu.

3 Nakolo aku nikiru ungu kanumuni nane ‘Enene teko kenjengi.’ nimbundu naa nikiru. ʔNakolo enenga yambo te tepo naa kenjirindu kene na nambemuna liku bulu sikimiliye? Nane ou enendo nindu mele i sipe:

“Nane ene paa tondolo mundupu konopu monjiliomonga ene konopu monjilio mele ulu tene manda topa manie naa mundumbe kololi ulumuni kepe, we konde molopolie umbuni te wendo ombá ulu tene kepe, ene konopu monjipu ‘tapu topo molemolo mele molamili.’ nimbu molio aulkemo manda pipi naa simbe.” nirindu. Nane ene aku sipu konopu monjiliomonga “Teko kenjikimili.” naa nilke. ⁴Nane enendo nikirumu ‘Pilku naa sundungí. Uluma pali sumbi siku teko konjingí.’ nimbu tondolo mundupu pilipulie enendo sumbi sipu nikirumu. ‘Enene telemele mele yamboma piliengi!’ nimbu ene paa olandopa kapi nimbu temane topo silio. Ulu umbuni aisili wendo olemo kinie ene molemele mele pilipulie na paa konopu aili tepo sipu konopu tondolo olandopa pupili molio.

⁵Aku sipu molio, monga pulumu niembo: Ou na kolea Masedonia poropinji pupulie, ene Korini yamboma molko kenjiringi mele pilipulie, konopu wayongo naa nipili laye kolte kepe kapola naa molorundu. Na kinie ulu umbuni lupe lupema wendo orumu. Yambomane na kinie opa mele teko kerepali aisili niringi; konopuna sukundu umbuni tepa mini wale purumuna manda naa molorundu. ⁶Nakolo Pulu Yemone yambo paa konopu umbuni pepili molemelema ‘konopu wayongo nipili molangi.’ nilimo kanu Pulu Yemone na ‘konopu wayongo nipili molopili.’ nirimu kinie Taitasi na molorunduna orumu akumunge na konopu wayongo nipili molorundu. ⁷Akumu sike nakolo yu na molorunduna orumu akumuni mindi Pulu Yemone na ‘konopu wayongo sipu molambo.’ ni naa nirimu, molo. Ene Korini yambomane Taitasi yu ‘konopu wayongo sipe molopili.’ niringi akumuni Pulu Yemone na ‘konopu wayongo sipu molambo.’ nirimula. Taitasini nando ene teko molemele mele nimbe sirimu pilipulie na konopu paa olandopa sirindu uluma i sipe: “Na kanamilila!” ningu waka kolko, na ou teko kenjiku, na teko konopu keru panjinjiringi mele munduku kelko altoko alowa teko ene na kinie ‘kapola kapola molamili.’ ningu konopu aisili liku munduringi mele nimbe sirimu pilipulie na konopu paa olandopa sirindu.

⁸Nane pepá ou topo mundurundumu kanokolie ene sike umbuni terimu nakolo akumu mandala, nane pepá topo sirindu mele pilku teringimunge, wale laye kolte ene konopu umbuni pepili moloringi akumu uluri molo. Sike nane pepá topo ene sirindumuni ene wale laye kolte mindili noringi kinie pilipulie kondo terimu nakolo ⁹kinie na konopu sikiru. Nane ene umbuni sirindu akumunge konopu naa sikiru. Ene umbuni sirindu akumuni ene konopu alowa tenjirimu akumunge na konopu sikiru. Pulu Yemo yuni ‘Ulu umbuni akumu ene kinie wendo opili.’ nirimuna nane pepá topo sirindu akumuni ene laye kolte kepe tepo naa kenjirindu. ¹⁰Ene Pulu Yemone umbuni silimo akumuni ‘Ene teko kenjilimele mele kanoko keru kanoko konopu alowa teko, mindili nolemelka aulkena wendo ongo, yu kinie pea molko konjingí aulkena

pangi.’ nimbe lipe monjilimona akumu papu, uluri molo. Nakolo mana wendo olemo ulu umbuni akumane kololi ulu pulumu wendo olemo. ¹¹Ene pilkulie, i Pulu Yemone silimo umbuni akumuni ulu peanga lupe lupema ene kinie wendo olemomonga papu silimo mele mimi siku pilku molangi. Umbuni akumuni ulu peanga lupe lupema ene kinie wendo olemo mele i sipe:

Ou we moloringi nakolo alowa teko kinié ‘Unguma mimi sipu pilipu, ulu pulu keru te olio kinie naa pepili paa sumbi sipu molamili.’ ningu telemele ulumu kinie, yambomane ene kolo toko [“Teko kenjilimele.”] nilimele unguma ene mongo toko ningindu popenge teko telemele ulumu kinie, [enenga ye tene tepa kenjilimo kinie,] enene pipili kolko yu iri tolemele ulumu kinie, [Ye tene tepa kenjirimu kinie uluri naa tepo we molorumulumunge mongo limulú.] ningu, mini wale munduku molemele ulumu kinie, ‘Olio [Pollo altopo,] kanamola. [Yu kinie,] kapola kapola molamiliya.’ ningu molemele ulumu kinie, ye tene tepa kenjilimo kinie enene tondolo munduku yu liku sumbi silimele ulumu kinie, [tepa kenjilimo yemo,] ‘Tepa kenjilimomonga mongo lipili.’ ningu tondolo munduku telemele ulumu kinie, kanu ulu peanga telemelemanu ulu pulu keru ene kinie pemumu enene naa ambolongi mele lipe ora sipe, akumunge mongo te wendo ombá kinie ene kinie mongo naa lingí mele lipe ora silimo.

¹²Akumunge, sike ene umbuni sirimu pepámo nane ou topo sirindu nakolo ‘Ye tene tepa kenjirimu.’ nimbu pilipulie kanu pepámo topo naa sirindu. ‘Kanu yemone yambo te tepa kenjirimu.’ nimbu pilipulie topo naa sirindula. Yambo talonga manjipu pepámo ene naa sirindu. ‘Enene na paa lakoko konopu monjilimele mele Pulu Yemo kanopa molopili eneno paa pilku konjengi.’ nimbu kanu pepámo ene topo sirindu. [Pepá topolie “Ne tepa kenjirimu yemo kinie teangi.”] nirindu mele pilkulie sumbi siku teringi kanu ulumuni enene na konopu paa lakoko monjilimele mele lipe ora silimo.] ¹³Akumunge [nane ene kanu pepámo topo sirindu kinie kanokolie moloringi mele kanoko keru kanoko konopu alowa teko, teko konjiringi mele pilipulie,] na konopu wayongo nipili molorundu.

Nakolo akumunge mindi konopu wayongo nipili konopu sipu naa molorundu. Taitasi konopu aili tepa lipe mundupelie ene moloringine orumu kinie enene pali yu liku taponjiringimunge Taitasi yu konopu wayongo nipili molorumu akumu kanopolie na konopu paa olandopa sirindu. ¹⁴Sike ou Taitasi pilipe molopili ene kapi nirindu ungu kanuma

yu pupe kanorumu kinie ‘Paa sike nimu.’ nimbe kanorumumunge na pipili naa kolorundu. Ou enendo ungu nirindu unguma paa sike nirindu mele pe Taitasi pilipe molopili ene kapi nirindu ungumu aku sipe sikela. ¹⁵Taitasi ene moloringine orumu kinie ene mini wale munduku pipili kolko ‘Papu onu. Pea molamili.’ ningu, yuni ungu nirimu mele liku ai siku pilku liku teringi mele kanorumu mele kinié altopa pilipulie ene kondo kolopa olandopa konopu monjilimo. ¹⁶Kinié na pilkiru, ‘Enene uluma pali sumbi siku teko konjingí.’ nimbu tondolo mundupu pilipulie na konopu sipu molio.

8 ¹Kapola, angokeme, kinié ungu te lupe niembo; ‘Masedonia poropinji Kirasinge yambo talape molemelema pali Pulu Yemone we kondo kolopa lipe taponjirimuna molemele mele ene piliengi!’ nimbu ya nimbu sikiru: ²Kanu yamboma kinie umbuni aisili wendo orumu, paa mindili noringi ulumane ene ‘Molko konjingínje molo molko kenjingínje.’ nimbe, manda manjirimu kinie ene paa aili teko konopu siku moloringi. Ene paa koropa pupili moloringi nakolo ‘Kirasinge yambo talape mare melema molo tolemoma, olio kou mone melema lipu taponjipu siemili.’ ningu kou mone aisili toyo toko siringila. ³Enene teringi mele kanopolie, nane ‘Ene Korini yamboma piliengi!’ nimbu para siembo. Masedonia poropinji yambomane ‘Kou mone simulú.’ niringi mele sikulie, pe altoko mare pea olandopa liku siringila. Enene eneno konopuni pilkulie ⁴na paa tondolo munduku mawa tekolie ningindu: “Pulu Yemonga yambo kake teli kolea Judia disiriki molemelema kolea marenga Kirasinge, yambomane kou mone liku maku toko singí tekemele olione kepe pea lipu taponjipu siemili.” niringi. ⁵Aku niringi kinie pilipulie ‘Enene kou mone singí.’ nimbu pilirindu nakolo enene aku siku mindi naa teringi. Ene eneno ou Ailimu sikulie, pe mindi Pulu Yemone “Teai.” nirimu ungu te pilipu nane enendo nirindu unguma konopu talo tepa naa pepili ‘Paa pilipu lipu teamili.’ ningu sumbi siku teringila.

⁶Masedonia poropinji yambomane aku siku teringimunge pilipulie, ene Korini yambomane Judia disiriki yamboma, we kondo kolko liku taponjiringi ulumu pulu monjiku teringi kinie “Taitasini ene kou mone liku maku tonge mele lipe taponjpili.’ nimbu ene moloringine “Pui.” nimbu lipu mundurundu mele ‘Aku siku liku taponjingí ulumu kamu pora nipili.’ nimbu yu altopo ene molemelena lipu mundumbu tekero. ⁷Enene ‘Teamili.’ nilimele uluma pali paa tondolo munduku olandopa telemele kanumu. Kirasinge ungumu ‘Sike.’ ningu tondolo munduku pilingindu paa olandopa tondolo munduku pilku siye naa kolemele. ‘Aku sipu pilipu molemolo mele yamboma piliengi!’ ningu taka lelko naa nilimele. Tondolo munduku yamboma ningu silimele. Ene paa aili tepa pilipe konginjili pepili Pulu Yemonga ungumu pilku molemele. Konopu talo naa pepa kolo toli ungu te ene kinie naa pepili ‘Pulu Yemonga ungumu

paa olandopa pilipu tepo molamili.’ nilimelela. (Nane ene pulu monjipu konopu monjirindumunge) enene na paa olandopa konopu monjilimelela. Aku uluma olandopa telemele mele kinié aku siku ‘Yamboma lipu taponjipu kou mone siemili.’ nilimele ulu peanga akumu kepe olandopa teangi.

⁸Ya ene Korini yambomane “Teangi.” nikiru akumu ene tondolo mundupu mane sipu naa nikiru. ‘Ene Korini yambomane konopu monjilimele mele akumu paa sike telemenje manda manjipu piliembo.’ nimbu ‘Yambo marene yambo lupema kondo kolko ‘paa lipu taponjemili.’ nilimele mele piliengi!’ nimbu, nimbu sikiru. ⁹Olionga Aili Yesusi Kirasini ene we kondo kolopalie terimu mele ene pilimele. Yuni mele aisili nosirimu nakolo yuni ‘Ene lipu taponjembo.’ nimbelle yu ye koropamo molorumu. ‘Na koropa pumbe kinie ene mele aisili nosingí.’ nimbe enenga nimbe yu ‘koropamo molambo.’ nimbe ye koropamo molorumu.

¹⁰[Kou mone liku maku toko singí, munge nane tenge mele pilkiru mele niembo: ‘Ou poniemonga ene ‘Lipu taponjemili.’ ningu, kou mone mare pulu monjiku liku maku toringi kanumu kinié kamu liku maku toko pora siengi.’ nikiru. Koleamanga pali yambomane pe ‘Lipu taponjemili.’ niringi nakolo ene Korini yambomane kumbi lelko ‘Lipu taponjemili.’ ningu, kumbi lelko kou mone liku maku toringila. ¹¹Aku kene ou liku taponjingíndu konopu siku kumbi lelko ‘Lipu taponjemili.’ niringi mele kinié aku siku pilkulie kou mone yu mele mele ambolko molemelema mimi siku pilku kamu kou mone singíme liku maku tangi. ¹²Yambo tene ‘Yamboma paa lipu taponjembo.’ nimbelle yuni nosilimo melemanga mele mare konopu sipe lipe yamboma lipe taponjipe silimo kinie yuni silimo melema Pulu Yemone kanopa peanga kanolemo. [Yambo tene ‘Lipu taponjembo.’ nilimo kinie, Pulu Yemone yundu “Nu kou mone kinie melema naa nosilinoma liku si.” naa nilimo kanumu.

¹³Nane ‘Yambo mare mindili nolemelema mindili naa nongo, mindili naa nolemelema mindili nangi.’ nimbu naa nikiru. ‘Nane ene pali melema kapola kapola nosengi!’ nimbu nikiru. ¹⁴Kinié enenga we nosilimele melema molo tolemo yamboma liku taponjingí. Kanu kinie pe walse ene melema molo tomba kinie enene kinié liku taponjiku melema sikimili yambomane mele aisili nosikulie ene liku taponjingí kinie kapola kapola molonge. ¹⁵[Kapola kapola teko molongemonga, ungu te Pulu Yemonga bokuna molemo. Akumu i sipe:

‘Yamboma langi mena liku maku toringi kinie,
aisili liringime tondolo olandopa naa nosiringi;
kanga teko liringime molo naa torumu.
[Aisili liringime kepe
kanga teko liringime kepe, kapola terimu.’

nimbe bokuna molemo kanumu.

¹⁶Nane ‘Ene kondo kolopo lipu taponjembo.’ nimbu pilio mele Pulu Yemo Taitasinge konopuna molorumumunge Taitasini ‘Ene kondo kolopo lipu taponjembo.’ nimbe pilipe molemola, akumunge Pulu Yemo kinie “Ange.” nikiru. ¹⁷[Taitasi aku sipe pilipe molemomonga nane yundu nimbundu: “Korini yamboma molemelena puku, yamboma liku taponjiku “Kou mone singíme kamu liku maku tangi.” puku nipui.”] nikiru kinie pilipelie konopu sipe ‘Paa aku sipu tepumbu.’ nikimu. Yuni yuyu konopuni pilipe ‘Paa aku sipu teambo.’ nimbe pilipe molemo akumunge [nane aku sipu Pulu Yemo kinie “Ange.” nikiru].

¹⁸⁻¹⁹Olionga angenu te “Taitasi kinie pea tapu toko pangili.” nimbu lipu mundukuru, temane peangamo andopa topa silimomonga aku yemo Kirasinge yambo talapemane pali ‘Yu papu telemo.’ ningu kapi nilimele yemo. Kanu yemo mako topo lipu mundukurumunge ungu pulu te pea pelemola. Kou monema lipulie [Jerusalemendo] simulundu membo pumulú kinie Kirasinge yambo talapemane pali kanu yemo mako tokolie “Olio kinie pea tapu toko pangi.” niringi. Aku niringi pilipulie yu ene Korini yamboma molemelena “Pui.” nimbu yu lipu mundukuru. Kanu kondo kolopa [lipo taponjili] kongonomo ‘Yamboma Ailimu kapi ningí kinie yunge imbimu ola molomba.’ nimbu ‘Paa teamili.’ nimbu molemolo. ‘Olione ‘Ene paa lipu taponjemili.’ nimbu molemolo mele kepe kanangi.’ nimbu kanu kou monema membo pumulú. ²⁰‘Enene kou mone aisili liku taponjiku singíme olione lipulie [Jerusalememe membo pumulú kinie kou mone siringi] yambomane [‘Olione kou tepo embambo sirimulu.’ ningu] ‘olionga ungu bulkundu ninjiku iri naa tangi.’ nimbu [olionga angenu ene kanoko peanga kanoko kapi nilimele kinie pea tapu topo andamili.] nikiru. ²¹‘I kondo kololi kongonomo temolo kinie Ailimuni ‘Teko konjikimili.’ nimbe kanopili.’ nimbu kanu kou mone singíme mimi sipu nokombo tekero. Nakolo akumu mindi molo. ‘Yambomane kepe tekemolo mele kanokolie ‘Teko konjikimili.’ ningu kanangila.’ nimbu [Kanu angenumu pea teamili.’ nikiru].

²²Olionga angenu te ‘Elte kinie pea tapu toko pangi.’ nimbu lipu mundukurula. Kanu yemone wale aisili kongono tondolo mundupe mimi sipe terimu mele kanorundu. Kinié kepe ‘Korini yambomane paa sike kou mone liku taponjiku singí.’ nimbe tondolo mundupe pilipelie “Ene molemelena paa pambo.” nimbe molemo.

²³Taitasi lipu mundukuru aku yemonga ungu te i sipe pelemola: Yuni na kinie pea tapu topo Pulu Yemonga kongonomo andopo tepo enenga kongonoma tenjilimbolo yemo. Angenu ongeletolonga ungu te pea nikiru: Elte Kirasinge yambo talapemane “Ene Korini yamboma molemelena pale.” ningu liku mundukumili yetolone kongono telembele tengelemonga Kirasi kapi ningulu yunge imbi ambolko ola linjilimbele. ²⁴Aku kene

‘Pollone olio telemolo temolo mele Kirasinge yambo talapema nimbe sipe olio kapi nilimo mele yambo talape lupemane ‘Paa sike aku siku molemele.’ ningu kanangi.’ ningu yamboma konopu monjilimele mele i ye yepoko ongema paa kanangi liku ora siengi.

9 ¹⁻²Ene Korini yambomane tondolo munduku ‘Judia disiriki yamboma, paa lipu taponjemiliya!’ ningu molemele mele piliola. Liku taponjingindu teko molemele mele Kirasinge yambo, kolea Masedonia poropinji molemele yamboma konopu sipu temane topo sipu ene Korini yamboma, kapi nimbulie nirindumuni, kolea Akaya poropinji lemo kolea aili Korini, yambomane ou poniemonga kinie yandopa kepe ‘Lipu taponjipu melema siemili.’ ningu nokoko moloringi mele Masedonia yambomando nimbu sirindu kinie pilkulie ‘Korini yambomane telemele mele manda lepo teamili.’ ningu ene aisilini melema singi uluma telemelela, akumunge, Pulu Yemonga yambo konopu kake teli kolea Judia disiriki molemelema koleamanga pali Kirasinge yambomane, liku taponjiku we singi kou monema liku maku toko molemele mele ene Korini yamboma pilimele, monga ene ungu aisili, pepána naa topo simbu kinie mandala. ³⁻⁴Nakolo na ombó kinie Masedonia poropinji ye mare pea omulu liemo ene Korini yamboma, ne kou mone singime kamu naa liku maku tongi liemo nane kapi nimbu enene telemele mele yamboma temane topo sirindu mele pilipulie paa pipili kolombo. Ene Korini yamboma, kepe pipili kolonge. Akumunge pilipulie, ‘na ene molongena ombó kinie Yamboma kapi nimbu temane topo sirindu mele paa sike aku siku teangi. Yambomane ‘Pollone kolo torumu. Yuni Korini yamboma we kapi nirimu.’ ningu naa piliengi! Kou mone limbu ombóma sike liku maku toko pora siengi.’ nimbu olionga, angenu ye yepoko, kanuma ene molemelena lipu mundukuru. ⁵‘Na kinie ene Korini yamboma kinie olio pipili naa kolamili.’ nimbu olionga, angenu ye yepoko, ndo tondolo mundupulie nimbundu: “Na ou naa pambo ene kumbi lelko puku, Korini yamboma liku taponjiku, singi kou mone liku maku tolemelema kamu liku maku toko nosiku molangi wambo kene ene molemelena liku taponjengi kumbi lelko pangi.” nimbu lipu mundukuru. Pe “Simulú” ningu panjiringi mele kamu liku maku tokolie na nokoko molangi ombó kinie pilkulie konopu pe nipili yamboma liku taponjingi kou mone aisili na toyo toko singi. Kamu naa nosiku nokoko molangi ondu liemo ‘Pollone olio kou takisi tomoloma omba likimu. Olionga melema oliolio we nosipu kolea Judia disiriki yamboma naa silimelkanje papu.’ ningu konopu keri panjiku singi kinie kapola naa temba. Aku sipu nimbu pilipulie na ou naa wambo olionga ye angenupili pokondo “Ene liku taponjengi pai.” nimbu lipu mundukuru.

⁶‘Kou mone toyo toko siengi.’ nimbu, nikirumunge ungu pulumu niembo piliengi! Yambo te langi layetolo umbu tolemomone langi layetolo

lipe nolemo; langi aisili umbu tolemo yambomone aisili lipe nolemo. ⁷Yambomane yamboma liku taponjiku melema konopu siku sumbi siku silimele akuma Pulu Yemone kanopa konopu monjilimo kene ene yamboma yu mele mele konopuni pilkulie ‘Kou mone i sipu yamboma lipu taponjipu siemili.’ ningu pilkulie siengi. Konopu keru panjiku naa siengi. ‘Naa silimelka nakolo yambomane “Siei!” ningu tondolo munduku mawa tekemelemonga sikimulu.’ ningulie singí kinie kapola naa la temba. ⁸Pulu Yemone ene mele paa aisili manda simbe nosiku kapola tenjingí, alieli [konopu pe nimbé uluma kinie, kongono tenge uluma kinie, melema] molo tombama pali manda sipe kapola tenjimbe kene [konopu kimbu naa siku yamboma liku taponjiku melema siengi.] ‘Enene liku taponjili ulu peangama pali kapola tenjengi.’ nimbe aku temba. ⁹Aku ulumunge ungu te Pulu Yemonga bokuna molemo, akumu i sipe:

‘Yambo tene poniemanga langi aisili
 umbu tolemo mele yambo peanga tene,
 yambo koropama lipe taponjipe
 mele aisili andopa moke tepa silimo;
 pe aku sipe kondo kolopa
 tepa konjilimo ulu peangama
 alieli pepa mindi pumbe,
 [Pulu Yemo pilipe molomba].’

nilimo kanumu.

¹⁰‘Langi umbu tolemo yemone langi umbu topili.’ nimbe umbuma silimo [Pulu Ye] mo, yuni we yamboma ‘langi lupe lupema nangi.’ nimbe silimo Pulu Yemola, yuni ‘Enene yamboma liku taponjengi.’ nimbe mele paa aisili simbe. Enene kondo kolopa tepa konjili ulu peangama tenge kinie ‘Olandopa olandopa teangi.’ nimbe lipe taponjipe melema simbe. Yambo langi umbu tolemo kinie langi aisili tolemo mele ene kinie aku sipe wendo ombá. ¹¹‘Alieli, yamboma melema molo tomba kinie enene kanu yamboma liku taponjiku mele aisili toyo toko siengi.’ nimbe [Pulu Yemone] ene mele aisili simbe kinie enene enenga angenali mele aisili manda singí. Kanu kinie olione [Kirasinge Judia disiriki yamboma] lipu taponjipu, ene [Korini yambomane] mele aisili toyo toko singíme lipu membo pupu simulú kinie aku siku angenali liku taponjingímunge angenalini Pulu Yemo kinie “Ange.” ningí.

¹²Enene aku siku Pulu Yemonga yamboma liku taponjiku melema singí ulumu tengemonga ulu talo wendo ombá. Aku tenge kinie yambo mele molo tolemoma molo naa topa kapola temba. Nakolo aku mindi molo. Aku tengemonga yambo aisilini [Pulu Yemo kinie] “Ange.” ningu yu kapi ningíla. ¹³Ene [Korini yambomane] [Judia disiriki] yamboma [aku siku] liku taponjiku melema singímunge kanokolie [we] yambomane ene sike Kirasinge yamboma molko, yunge temane peangamo sike

pilku likulie yunge unguma pilku liku tenge panjiku tenge mele kepe, enenga melemanga aisili Judia yamboma kinie yambo lupe lupema pali kinie toyo toko liku taponjiku moke teko singí mele kepe, mona lemba kanokolie Pulu Yemo kapi ningu imbi ambolko ola linjingí. ¹⁴ Akumu kanokolie ningímuni, Pulu Yemone ene [Korini yamboma] we kondo kolemo mele akumu paa olandopa we kondo kolemo mele kanokolie Pulu Yemo kinie ungu ningí kinie ene paa konopu monjiku Pulu Yemo enenga mawa tenjingí. ¹⁵ Pulu Yemone mele paa peanga olandopa we sirimu akumu olione yamboma nimbu simulundu perelemolo akumu Pulu Yemo kinie paa aili tepo “Ange.” nikimulu.

10 ¹ Kinié nane ungu te ‘Paa piliengi!’ nimbu, nimbu sikiru. Nimbu simbundu Kirasi yu kara naa pupe andiki tepa taka lepa molopa yunge imbi ‘ola naa molopili.’ nimbe molorumu mele na aku sipu nimbu molopolie, ‘ene nimbu simbu ungumu paa mimi siku piliengi!’ nimbu, nimbu sikiru. ‘Ye marene nanga ungu bulkundu ninjukulie ningindu: “Pollo yu ene [Korini yamboma] kinie pea molemele kinie pipili kolopa ene unguma sumbi sipe mane naa silimo, nakolo ene kinie naa molopa kolea tenga lupe molopalie, pipili naa kolopa unguma tondolo mundupe nimbe silimo.” nilimele. ² ‘Aku siku nilimele mele pilipulie,’ ‘Aku siku naa ningu konopu alowa teangi.’ nimbu, ene tondolo mundupu mawa tekero. Molo konopu alowa naa tengi liemo “‘Pollo tenga lupe molopalie mindi olio unguma pipili naa kolopa tondolo mundupe nilimo.” nilimele mele,’ ene molemelena ombo ene kinie molopolie ungu mare pipili naa kolopo paa tondolo mundupu ene mane simbu. Enene “Pollo tepa molemo uluma mana uluma mindi telemo. Kirasini kanopa peanga kanolemo uluma naa telemo.” nilimele mele aku siku ningu molangi ondu liemo na paa sike pipili naa kolopo ene tondolo mundupu mane simbu [kene ‘Aku siku naa ningu, konopu alowa teangi.’ nimbu, ene mawa tekero. ³ Na sike ma koleana [we yamboma pea] molio nakolo [Kirasinge opa tembondo] mana yambomane konopuni pilkulie opa telemele mele lupe, na aku sipu konopuni pilipulie opa naa telio. ⁴ Na opa tembondo ma koleana yambomanga opa telemele melema lipulie opa naa telio. Pulu Yemonga opa teli mele enge nilime lipu ambolopo, akumane opa toumanga opa pala tondoloma topo bulsulio. ⁵ Kolo toko kerepali nilimele unguma topo manie mundupu, Pulu Yemonga unguma pilingí aukemo pipi silimo ungu kara pulime tepo kenjipu, yambomanga konopu lemele unguma [‘Opa touma.’ nimbu] ka sipu, ‘Yamboma enenga konopumane Kirasinge unguma mindi piliengi!’ nilio. ⁶ Ene Korini yamboma kepe, ‘Ene wemane [konopu alowa teko, nane “Teai.” nikiru ungumu pilku liku teko molonge kinie kanopolie nanga unguma ‘naa pilimulú.’ ningu liku su singí yamboma [ombo] mindili nangi simbu.’ nimbu nokopo molio.

⁷ Yambomane ulu telemelema kanongendo mimi siku kanangi. Ne ye tene ‘Na Kirasinge yemo molio.’ konopu lemu liemo ‘Na Kirasinge

yemo molio mele Pollo kepe aku sipe mele Kirasinge yemo molemola.’ konopu lepili. ‘Yu yuyu mindi Kirasinge yemo molio.’ konopu naa lepili. 8 Nane kongono telioma Ailimuni ‘Teani.’ nimbe na namba sirimu akumu Ailimuni ‘Ene konopu tondolo pupili molangi liku taponjeni.’ nimbe na mako topa nambamo sirimu. “ ‘Ene molko kenjengi!’ nieni.” nimbe na mako topa nambamo naa sirimu. Aku sipe terimumunge nanga imbimu wallo kolte ambolopo ola lipu kapi nilio nakolo aku teliomonga na pipili naa kolombo. 9 ‘Ailimuni “ ‘Ene molko kenjengi!’ nieni.” nimbe na nambamo naa sirimu.” nikiru, akumu pilkulie, ‘Nane pepá topo ene silio akuma ‘ ‘Olio pipili kolopo mini wale mundemili.’ nimbe pepá topa sikimu.’ ningu naa piliengi!’ nimbu aku sipu nikiru. 10 Sike ye marene ningindu: “Pollone pepá topa sipelie olio iri topa ungu tondolo mare nilimo nakolo olio molemolona olemo kinie kanopolie ‘Yu we ye te. Imbi naa mololi ye te. Ye marene ungu mane sumbi siku silimele mele yu aku sipe ungu mane naa silimo.’ nimbu kanolemolo.” nilimele. 11 Aku siku nilimele yema ene i siku piliengi: ‘Na ene kinie teluna naa molopo, kolea tenga lupe molopolie nane pepá topo pipili naa kolopo tondolo mundupu mane silio mele kinie, ene molemelena ombolie mane simbu mele kinie, paa telu sipemo. ‘Ya pepá topo paa tondolo mundupu mane sikiru mele ombolie mane simbu.’ ningu piliengi!

12 Ye marene ‘Olio ye peangama.’ ningu eneno imbi ambolko ola liku kapi nilimele mele na aku sipu tembo kinie paa kapola naa temba. Kanu yemane ene eneno konopuni pilkulie ‘Olio i sipu i sipu temolo kinie ye peangama molomolo.’ ningu pilkulie aku siku telemele. Ene eneno telemele mele kanoko konopuni pilku apurukulie ‘Olio ye peanga olandopama.’ ningu pilimele. Aku telemele yema pilipe konginjili naa peli yemane lawa teko telemele, monga na ene eneno kapi nilimele mele na nanu aku sipu kapi nilkenje paa kapola naa telka. 13 Nakolo na nanu nanga imbi walu ambolopo ola lipu kapi naa nimbú. ‘Na nanu imbi ambolopo ola lipu kapi niembo.’ nimbu Pulu Yemone na mako topa ‘Kongono teani.’ nimbe sirimu mele mindi pilipulie na nanu imbi ambolopo ola lipu kapi nimbú. Pulu Yemone na ‘kongono teani.’ nimbe sirimu kongonomo kinie ene ‘Korini, yamboma kinie kongono telio akumu kepe kongono telumu. 14 Pulu Yemone ‘Na kongono teani.’ nimbe namba sirimu aku nambamone ene ‘Korini yamboma, pali kepe nokolemo akumunge nane ene moloringine kumbi lepo ombo Kirasinge temane peangamo topo sirindu kinie Pulu Yemone na kongono “Tei.” nimbe sirimumu mundupu kelepo kongono te lupe lawa tepo naa terindu, akumunge na nanu imbi papu ambolopo ola lio. Ene moloringine ombo temane peangamo naa topo silkenje aku sipu Pulu Yemone na kongono sirimu te mundupu kelkanje na nanu imbi ambolopo ola lio mele paa kapola naa telka. ‘Aku telkanje lawa telka nakolo na lawa naa telio.

Andi ye mare molemele akumane mindi lawa telemele. 15 Na nanu kapi nimbu imbi ambolopo ola lio akumu Pulu Yemone na kongono “Te.” nimbe sirimu kongonomo teliomonga mindi aku telio. Yambo marene kongono telemelemonga nanga imbi ambolopo ola naa lio. Nane ‘Wendo ombá kinie papu.’ konopu lekero mele i sipe: ‘Ene ‘Sike.’ ningu tondolo munduku pilimele mele olandopa pumbe kinie nane ene mane sipu kongono telio uluma tondolo pupe aili tepa pepili.’ konopu lekero. ‘Nakolo aku sipu ene kinie kongono tembo kinie Pulu Yemone na kongono sirimumu mundupu kelepo kongono te lupe naa teambo.’ konopu lekero. 16 Kanu kinie kongono ene kinie teliomo tondolo pupe aili tepa pemba kinie na ene molemele kolea anjukundu temane peangamo manda pupu topo simbu, kanu kinie ye marene andoko ungumu ningu siringi koleana naa pupulie nimumuni, kanu yemane kongono ou telemelemonga nane nanga imbi ambolopo ola naa limbu.

17 Nakolo ɽPulu Yemonga bokuna ungu te molemo mele pilipu temolo kinie papu. Akumu i sipe:ɽ

‘Yambo tene ‘Yambo tenga imbi ola molopili.’

nimu liemo ‘Ailimunge imbimu mindi

ola molopili.’ nimbe ambolopa ola linjipili.’

ɽnimbe bokuna molemo.ɽ 18 Yambo tene kongono telemo mele kanopa apurupe yu yunge imbimu ambolopa ola limbe yambomo Pulu Yemone kanopalie ‘I kongonomo papu temu. Yu yambo peangamo.’ nimbe kapi naa nilimo, molo; Ailimuni yambo te molopa kongono telemo mele kanopa apurupelie yundu ‘Yambo peangamo.’ nimbe kapi nilimo yambomo mindi sike imbi ola molemo.

11 1 Na ungu te nimbu kenjimbu kinie siye kolonge kinie papu. Ungu te nimbu kenjimbu tekero akumu nimbu kenjembo kene siye kolangi. 2 Nane aku sipu mawa tekeromonga pulumu i sipe:ɽ Pulu Yemone yamboma mako topa ‘Yu mindi liku ai siku pilku molko, ye lupe tenga unguma naa pilku lombili paa naa pangi. Ye te lupe lombili pungí kinie paa kanopo keru kanopo konopu keru panjimbu.’ nimbe molemo mele na aku sipu pilipu molio. ɽKorini yamboma,ɽ nane ‘ ‘Ene Kirasinge ambomo mindi molangi.’ nimbu simbu.’ nimbu, nimbu panjirindu. ‘Ambo wenepo te ye te kinie naa pepalie ye pulimo mele ene aku siku ye te kinie naa peko ambo wenepo mele molkolie Kirasi kinie pangi.’ nimbu ‘yu simbu.’ nimbu pilipu molorundu mele molio. 3 ɽKirasi kinie mindi pangi.’ nimbu molio,ɽ nakolo nane pilkiru, ‘Wambiye kolo toli uluma pali pilimomone ou ambo Ipu kiyongo nimbe kolo topa kondi topa lipe lou sirimu kinie pilipe lipe lombili pupe lou lerimu mele ene aku siku ye marene kondi toko liku lou singí kinie enenga ungumu pilkulie ningímuni, ‘Olio Kirasinge yambo kake telime mindi.’ ningu yu tondolo munduku pilku yunge ungumu mindi pilku liku teko moloringi mele munduku kelko konopu alowa

tekolie, ye lupemane kondi tongema lombili puku lou lengenje.’ nimbu mini wale mundupu molio. ⁴Ye tene lupe ene molemelena omba, nane Yesusinge temanemo topo silio mele naa topa silimo, yuni ‘Yesusinge temanemo topo sikiru.’ nimbelle ye tenga lupe temanemo topa silimo kinie ene we pilku liku molemele. Molo ‘Mini.’ nilimele akumu te lupe, ene ou Mini Kake Telimu liringi akumu molo, te lupe, akumu enenga konopuna pupe pelemo kinie ‘We pepili.’ ningu kamu limele. Molo ye marene kolo toko “Temane peangamo topo sikimulu.” nilimele kinie nane temane peanga sikemo ene topo sirindu temanemo munduku kelko kanu yemane toko silimele temanemo mindi ‘Temane peangamo.’ ningu, taka lelko pilku limele [kene ungu te nimbu kenjambu kinie we niembo siye kolangi].

⁵Nane pilkiru, ‘Kanu yema ene ‘Sike Kirasini “Nanga kongonomo tenjipai.” nimbe lipe mundurumu yema molemolo.’ nilimele kanu yemando ‘Olionga ungu mane sili ye ailime.’ nilimele, kanu yemanga na maniendopa naa molio.’ konopu lekero. ⁶Sike na ungu manema mimi sipu simbu mele sukuli te naa terindumunge [Kirasinge ungumu] mane sipu kenjilionje nakolo na [Kirasinge] unguma paa mimi sipu pilio. Ene mane silio kinie unguma mimi sipu pilio mele alieli ene lipu ora silio.

⁷Pulu Yemonga temane peangamo ene topo simbundu ‘Nanga imbi manie molopili.’ nimbu “Aku tekero kongonomonga mele kalangi.” naa nirindu. ‘Nanga imbi ambolopo ola naa liembo. Enenga imbi ambolopo ola linjembo.’ nimbu aku terindu. Nane aku sipu terindu ulu akumu ulu pulu keru te terindu molo ungu mane te pulue torunduye? ⁸Ene lipu taponjipu Kirasinge kongono tenjipu molorundu kinie Kirasinge yambo talape marene kou mone liku taponjiku siringi akumu ‘Kirasinge yambo talapemanga kou mone wa lipu ene Korini yamboma lipu taponjirindu none tekemo.’ nilke. ⁹Na ene kinie molopo kongono terindu kinie na melte molo torumu kinie nanga angenupili kolea Masedonia poropinji molko oringi kanumane mindi na liku taponjiku mele molo torumuma pali mengo ongo na siringimunge ene Korini yambomando “Na liku taponjiku melema siei.” nimbu ene umbuni te naa sirindu. ‘Na enendo “Liku taponjei.” nimbu umbuni te paa naa simbu.’ nimbu pilirindu mele kinié kepe aku sipu pilipulie ‘Ene na liku taponjengi.’ nimbu umbuni te pe pe kepe paa naa simbu.

¹⁰Na aku sipu “Sike telio mele tembo.” nimbu tondolo mundupu nimbu panjikiru mele paa mi lepo Kirasinge ungu sikemo na kinie pelemomonga paa sike nikiru. ‘Nane [ene Korini yamboma molemele] kolea Akaya poropinji koleamanga pali andopo temane peangamo topo simbu kinie “Kou monene topo toko liei.” naa nimbú.’ nikiru akumu paa sike nikiru. Aku sipu na nanu kapi nikiru mele manie naa pumbe. ¹¹[Enenga kou mone naa limbu.’ nikiru akumu nambemuna nikiruye?] Nane ene

konopu naa monjiliomonga aku sipu nikiruye? Paa molo! Na ene paa konopu monjilio mele Pulu Yemone pilimo. ¹²“Mele kalai.” paa naa nimbú akumunge pulumu i sipe; Ye mare enenga imbi ambolko ola liku ‘Yambomane olionga unguma pilkulie ‘Olione kongono telemolo mele kinie Pollone kongono telemo mele kinie telu sipe. Yu kinie olio kinie pea Kirasini lipé mundurumu yema molopo, kongono telemolomonga mele kalolimu limulú.’ ningu kanangi.’ ningu telemele mele ‘Paa naa teangi. Yambomane kanu yemanga ungu kolo tolime paa naa piliengi!’ nimbulie ‘Aku siku ningu pilingí aulkemo pipi siembo.’ nimbu [kanu yemane “Kongono tekemolomonga mele kalai.” nilimele mele nane paa naa tepo, na yamboma lipu taponjipu Kirasinge kongono tenjiliomonga, mele kalolimu naa lio mele pe kepe paa naa limbu.

¹³Aku siku telemele yemane ‘Yambomane ‘Olio Kirasini lipé mundurumu yema molemolo.’ ningu kanangi.’ ningu kolo toko andoko Kirasini lipé mundurumu yemane kongono telemele mele ene aku siku manda lelko andoko kongono teko molemele. ¹⁴Aku telemele mele kanokolie konopu kimbu siku naa molangi. [Kurumanga nomi] Setenene kepe [yamboma kondi tombando] yu sike molemo mele alowa tepa ‘Mulu koleana angello te pa teline molemo mele molambo.’ nimbe aku sipe manda lepa telemo kanumu. ¹⁵[Setenene aku sipe telemo liemo] yuni telemo mele yunge kongono tenjili kendemande yema ‘Yambomane olio kanokolie ‘Ye sumbi nilimunge kongono tenjili kendemande yema molemolo.’ ningu kanangi.’ ningu aku siku manda manjiku kolo toko tenge kinie kanokolie konopu aisili kimbu naa siengi. Pe enenga aku telemelemonga mele kalolimu lingímu papu lingí.

¹⁶Nane ou nindu mele altopo nikiru. ‘Nane nimbu kenjimbu kinie, nimbu kenjembo siye kolangi.’ nindu kanumu. [Aku sipu ya kamu nimbú kinie] ‘Pollo yu ungu aroma topa nimbe kekelepa tokomo.’ ningu naa piliengi! Molo nane nanga imbi nanu ambolopo ola lipu nimbu kenjimbu kinie ‘Pollo yu kekelepa tokomo.’ sike ningu pilíngi liemo, kapola, [andi kapi ningu eneno imbi ambolko ola limele yemanga unguma taka lelko pilku liku molko ‘Kekelepa tokomele.’ naa nilimele mele] nanga unguma aku siku taka lelko pilku molko ‘Kekelepa tokomo.’ naa la niengi. ¹⁷Nane ‘Na ye aili peangamo.’ nimbu aku sipu nimbu kenjimbu kinie Ailimunge kongono tenjili yambo tene nilke mele naa nimbú. Kekelepa toli ye tene nilke mele na nanu imbi ambolopo ola lipu nimbu kenjimbu. ¹⁸Ma koleana yambomane enenga imbime ambolko ola limele mele ye aisilini aku siku telemelemonga na aku sipu nanga imbimu nanu ambolopo ola lipu kapi nimbú. ¹⁹Ene ‘kekelepa naa topo pilipu konginjili peli yamboma molemolo.’ [konopu lemele nakolo] kekelepa tolemele yema ‘kekelepa we tangi.’ ningu siye kolko taka lelko pilku molemele. ²⁰Ye marene ene ka mele siku mindili siku nokolemele, molo enenga kongono “tenjei.”

nilimele, molo ene ningu pangu siku enenga melema we limele, molo ene liku lou siku kolo tolemele, molo 'Olio ye peanga ailime molemolo. Ene yambo kerime molemele.' nilimele, molo 'Olionga unguma paa piliengi! Olio paa lombili wangi.' ningu tondolo munduku kara puku, ene laruwe tolemele kinie kepe, ene 'Korini yambomane' aku siku telemele yema pali 'Aku siku teangi.' ningu siye kolko 'Ye peangama. Papu telemele.' ningu enenga unguma taka lelko pilku molemele. ²¹ 'Kanu yema' enene telemele mele na ene 'Korini yamboma' kinie molorundu kinie aku sipu telka nakolo na enge naa perimuna 'Aku sipu teambo.' naa nirindu akumu lawa terindu mele kinié aku sipu tepo kenjirindu mele paa pipili kolopo nimbu para sikiru.

Nakolo ye tene yu molemo mele kinie yu kinie uluma wendo olemo mele kinie pipili naa kolopa tondolo mundupe nimbe para silimo liemo na kepe molio mele kepe na kinie ulu wendo olemoma kepe pipili naa kolopo tondolo mundupu sumbi sipu nimbu simbula. Kinié ya nikiru ungumu kekelepa úngu langopo nikiru. Ye marene eneno kapi ningu, teko molemele mele yamboma ningu silimele mele nane ene kinie keru kuru lipu na nanu kapi nimbu tepo molio mele nimbu siembo.

²² Andi ye kanuma Ipuru yemaye? Na Ipuru yemola.

Kanu yema Isirele yemaye? Na Isirele yemola.

Kanu yema 'pulu pulu anda kolepa' Eporayamone kalopa lirimu yemaye? Na Eporayamone kalopa lirimu yemola.

²³ Kanu yema Kirasinge kongono tenjili kendemande yemaye?

Ene Kirasinge kongonomo tenjilimele maniendopa mele; na Kirasinge kongonomo paa olandopa tenjili yemo molio.

(Ya 'na nanu imbi ambolopo ola lipu kapi nimbu' nikiru mele na konopu naa peli ye te kekelepa topo nikiru.)

Na Kirasinge kongonomo mindili sipu olandopa terindula.

Na wale olandopa ka ulkena perindu.

Na wale paa aisili kopene toringi mindili norundu mele kanu yema topo manie mundulio.

Wale aisili na nondopo kolorundu.

²⁴ Juda ye nokolimene na 'walse walse ningu ka siku

na 'Olandopa llo tepili.' ningulie,

ka pulsene wane paono tene nani ningu toringi, aku walema lipe tere lepa te pakara.

²⁵ Wale yepoko 'Romo yemane' na kopene toringi;

walse 'Juda yambomane' na kouni toringi;

wale yepoko na sipine andorundu kinie topa bulsupe

kamu keru lerimu; walse sipi te aku terimu kinie

na nomu kusana sukundu

ipulueli tangoli wale talo perindu;

26 ulke tenga wale aisili naa pepo,
 kolea lupe lupemanga aisili pelipu mindi andorundu;
 andorundu kinie wale marenga pondeanga
 na nona purundula;
 wale marenga wa noli yemane na toko
 melema wa lingí teringila;
 wale marenga nanga  Juda  yambomane na tonge teringi;
 wale marenga Juda yambo
 talapena ulsukundu yambomane na tonge teringila;
 wale marenga taonomanga na tonge teringi;
 wale marenga na kolea ku leline andorundu kinie
 na pondeanga koleane nombá terimu;
 wale marenga nomu kusana na no wangorundula;
 wale marenga ye marene kolo toko ‘Olio Kirasinge yema molemolo.’
 ningulie nanga kongonoma pipi sinjingí teringila.

27 Mindili sipu umbunime pepili kongonoma andopo tepo,
 kongono terindumunge wale aisili uru naa pepo,
 wale aisili engele tepa no waka lepa tepili molopo,
 wale aisili langi naa nombo we pepo,
 wale aisili ali terimu kinie wale pakoli pakombo te
 naa lerimuna alini paa kolorundu.

28 Akumu mindi molo. Umbuni mare pea na kinie wendo olemo. Alieli nane Kirasinge yambo talapema nokombondo konopu paa aisili lipu munduliomonga na konopuna umbuni aisili pepili molio. 29  Kirasinge  yambo te yu enge nimbe molemo mele pora nilimo kinie na kepe  yu kinie kondo koliomonga  konopu tondolo pupili naa molio. Meltene  Kirasinge  yambo te kondi tolemo kinie yuni tondolo mundupe pilimo mele mundupe kelepa tepa kenjilimo kinie na paa kamelena mindili telemo.

30 Na nanu imbi ambolopo ola naa limbu kinie enene nanga ungumu naa pilku lingí liemo, kapola, nanga imbimu kapi nimbu ambolopo ola liembo! Nakolo ‘Nanga imbimu kapi nimbu ambolopo ola liembo!’ nimbulie mele marene na topa manie mundulimo kinie na enge te naa pelemo mele lipe ora silimo kanu melemanga nanga imbimu ambolopo ola limbu.  Na enge paa pelemo. Na imbi paa molopa, pilipe konginjili paa pelemo.‘ nimbu pilipulie nanu kapi naa nimbú.‘ 31 Aili Yesusinge Lapa Pulu Yemo, yunge imbi alieli ambolopo ola linjimulu kinie paa papu, yuni ungu ya nikiruma ‘Kolo tokomo.’ manda naa nimbé. 32 Kolea aili Damasikasi  na purundu kinie  ye nomi kingi Aretasinge kolea nokonjirimu ye ailimuni ‘Ami yemane na ka siengi. Damasikasi pala kerepuluna nokoko angiliengi.’ nirimuna nokoko angiliringi. 33 Nakolo  pala kerepuluna nokoko angiliringimunge  nanga angenupili marene na

wale basiketena lakilkulie palana ka moko toko liku ulsu munduringi. Aku teringimunge kanu ye ailimuni na ka simbe terimumu ‘Ka naa sipili.’ nimbu talopa lepo purundu.

12 ¹Nane nanu kapi nimbu nanga imbimu nanu ambolopo ola likiru mele paa ambolopo ola limbula. Aku naa tembo kinie teko kenjilimele nimbu simbu nikiru mele naa pilingí. Aku tembo kinie sike tepo kenjimbu, na nanu imbi ambolopo ola lipu kapi nimbú ulumuni sike ene kinie na kinie olio naa lipe taponjimbe nakolo [nanga imbimu ambolopo ola lipu nanu kapi nimbu ungu te pea niembo.]. Ailimuni uru kumbu mele sipe ungu lopi tepa perimu ungu mare na nimbe sirimumanga ungu mare [na nanu kapi nimbu.]. ²Kirasinge ye te kanopo imbi silio, kanu yemo ponie tene po omba pupili ou Ailimuni yu lipe sinjipe memba mulu kolea ai suku singi mulu kolea tenga sukundu memba purumu. Aku yemo kangí pali memba purumu molo minimu mindi memba purumunje, na naa pilio. Pulu Yemone mindi yuyu pilimo. ³⁻⁴Kanu yemo, Pulu Yemone mulu kolea paa peangana lipe sinjipe memba purumu mele na pilkiru, [nakolo.]. akumu kangí pali memba purumu molo minimu mindinje, na naa pilkiru. Pulu Yemone pilimo. Kanu yemone ungu mare pilirimu kanu unguma [‘Yamboma piliengi!’ ningulie.]. yambomane ningindu perelemelka. ‘Yambomane naa ningu siengi.’ ningu mi tolemele unguma pilirimu. ⁵Ye te aku sipe ulu te terimu [nikiru.]. yemonga imbimu ola linjipu kapi ninjimbú nakolo nanga imbimu ambolopo ola lipu kapi naa nimbú. ‘Nanga imbimu ambolopo ola liembo.’ nimbulie na tondolo te naa pelemo mele kinie umbuni na kinie wendo olemo mele kinie mindi nimbu sipu imbi ambolopo ola limbula. ⁶Molo nane sike nanu kapi nimbu nanga imbi ambolopo ola lilkenje, sike unguma mindi nilkemonga na kekelepa toli ye te naa molka. Nakolo [Pulu Yemone uru kumbuni lipe ora sirimu, na melema kanorundumunge.]. nanu kapi nimbu nanga imbi ambolopo ola lilkenje kapola naa la telka kene nanga imbimu ambolopo ola naa limbula. [Na kinie aku sipe uluma wendo orumu mele mindi.]. yambomane pilkulie nanga imbi ambolko ola linjiku na liku ai silimelkanje kapola naa telka. Na we tepo molopo ungu nimbu silioma mindi pilkulie na molio mele sumbi siku pilingí kinie papu. [Andi yemane enenga imbi kapi ningu ambolko ola limele mele paa naa tembo.].

⁷Pulu Yemone na mulu koleana memba pupe na mele paa peangama lipe ora sirimu kanorundumunge [na paa kara pulke nakolo Pulu Yemone.]. Na ‘kara naa pupili.’ nimbe nanga kangikundu mindili nombo molombo melte sirimu. Aku mélemo [kurumanga nomi.]. Setenenga kendemande tene ‘Na mindili nopili.’ nimbe alieli mindili silimo. [Pulu Yemone.]. ‘Na nanu ye ailimu molio.’ konopu naa leambo.’ nimbelle na kinie ‘aku sipe umbuni wendo opili.’ nirimu. ⁸‘Ailimuni na lipe taponjipe umbuni

kanumu wendo linjipili.’ nimbu wale yepoko yu tondolo mundupu mawa terindu ⁹nakolo yuni ūmbunimu wendo naa lipelie, nando nimbendo: “Yambo te tondolo naa pelemo kinie nanga tondolomone yu enge paa olandopa pelemomonga nane nu we kondo kolio ulumuni nu manda moloni.” nirimu. ūYuni aku sipe nirimu, munge na tondolo naa peli yemo moliomonga na nanga imbi ambolopo ola limbundu konopu silio. ūTondolo naa pepili moliomonga Kirasinge tondolomo na kinie pepa na nokolemona pilipulie aku sipu telio.ŭ

¹⁰Na Kirasinge kongono tenjiliomonga kuru tolemo molo kangi pange mange telemo molo konopu enge naa pelemo kinie kepe, na teko kenjiku ungu taka tonjiku teko pipili konjilimele kinie kepe, na kinie umbuni aisili wendo olemomonga mindili nolio kinie kepe, yambomane na konopu keru panjikulie ‘Na umbunime wendo opili.’ ningu na teko kenjiku mindili silimele kinie kepe, na konopuna umbunime tepa wayongo naa nipili molio kinie kepe, aku sipe umbunime wendo wendo olemo kinie na tondolo te naa pelemo kinie, ūKirasinge tondolomo na kinie pepa na nokolemo,ŭ munga tondolo pupili moliomonga konopu wayongo sipu ‘Kanu uluma wendo opili.’ nimbu molio.

¹¹ū‘Nanga imbi ola molopili.’ nimbu nanu kapi nimbu kanu ungu nikirumu,ŭ manda naa tepili, nimbu kenjipu kekelepa tokoro nakolo enene ‘Na teambo.’ ningu ulku tokomelena aku tekero. ūAndi yemane na ningu kenjiringi kinie ene piliengi ene Korini yambomane,ŭ na ‘ye peangamo.’ ningu kapi ninjilimelkanje papu. Nakolo kapi naa ninjiringimunge na nanu kapi nimbu imbi ambolopo ola lindu. Na sike imbi naa molemo yemo nakolo andi yema “Olio Kirasini “Nanga kongonomo tenjipai.” nimbe lipe mundurumu ye peanga aili olandopama molemolo.” nilimele yemanga na ye manie te naa molio, akumunge enene na aku siku kapi ninjilimelka. ¹²Kirasini “Nanga kongonomo tenjipai.” nimbe lipe mundurumu yemane telemele mele ‘na ene kinie molopolie ū‘Na aku sili ye te molemo.’ ningu kanangi.’ nimbu,ŭ yuni lipe mundurumu yemane telemele mele nane aku sipu ulu mare terindu. Na paa mindili sirindu umbunime ‘We meambo.’ nimbu siye naa kolopo tondolo mundupu molopolie, Pulu Yemone mindi manda ulu tondoloma telemo mele ulu tondolo aisili lupe lupema tepo, yamboma kanokolie paa mini wale mundulimele ulu tondoloma terindu kanumu. ¹³Nane Kirasinge yambo talape mare kinie terindu mele olandopa, ene Korini Kirasinge yambo

talapemo kinie terindu mele maniendopaye? Ulu telu mindi yambo talape lupema kinie terindu, ene Korini yambo talapemo kinie naa terindu, akumu kongono tenjirindumunge ene umbuni sipu “Mele kalai.” naa nirindu. Ene umbuni aku sipu naa sirindumu lawa terindu nakolo lawa terindumunge na kinie konopu keru naa panjiku, siye kolangi.

¹⁴Kinié na ene molemelena wale yepoko sipu ombó tekero nakolo ombolie ene umbuni te si₁pu “Melema siei.” ni₁mbundu naa ombó. Na enenga melema konopu monjipu limbundu naa ombó. Na ene konopu monjipu kanombondo ombó. Ambolangomane anupili lapali pe liku taponjingíndu melema naa nosinjilimele; anupili lapalini ambolangoma liku taponjingíndu melema nosinjilimele kanumu. ¹⁵Aku sipu, nane ‘Ene lipu taponjembo.’ nimbu konopu sipu nanga melema ene simbu, na nanu kepe ene simbu. Nane ene konopu olandopa monjiliomonga enene na laye teko konopu monjingí kinie papuye?

¹⁶Aku sikenje nakolo nane ene umbuni te naa sirindu. Nakolo enenga ye marene ‘Pollone olio’ umbuni we sikimu. Yu mele naa kalemolomonga, kou mone wa limbendo nimbe pangu sikimu. Yamboma lipe taponjimbendo “Siei.” naa nikimu.’ nilimele. ‘Kondi toli ulu pulumu Pollo kinie pelemo.’ nilimele. ¹⁷Akumu nambemuna nilimeleye? Nane ye mare ene molemelena “Pai.” nimbu lipu mundurundu kanumu “Enenga melema wa linjengi pai.” nimbu lipu mundurunduye? ¹⁸Nane ou Taitasi “Ene molemelena paa pui!” nimbu tondolo mundupu lipu mundurundu kinie olionga angenu te “Taitasi kinie tapu toko pale.” nimbu lipu mundurundula kanumu. Pe Taitasi ene moloringine ombalie ene nimbe pangu sipe melema wa lirimuye? Taitasi kinie oltonga konopu telu sipe pepili kongono naa telemboloye? Oltone ulu telemboloma telu sipu naa telemboloye?

¹⁹I pepá topo sikirumu ‘ ‘Yuni telemo mele sumbi sipe telemo.’ ningu piliengi!’ nimbe topa sikimu.’ ningu pilimeleye? [Paa molo!] Pulu Yemo pilipe molopili i nikiru: ‘Kirasini “Ni.” nilimo mele nilio. Nanga yambo konopu monjilio yamboma, nane ulu telioma pali ene lipu taponjipu konopu tondolo pupili molonge uluma mindi telio.’ nikiru. Akumu kolo naa tokoro, Pulu Yemone pilimo.’ ²⁰Na ene molemelena ombo kanombondo laye mini wale pukumu. ‘Na ene molemelena ombó kinie ene ‘Olio molopo konjimulúmunge kanopa peanga kanopili.’ konopu lemele mele yambo te naa kanombo.’ nimbu piliomonga aku sipe mini wale pukumu. ‘Enene ‘na ye peangamo’ konopu lelko ‘Na kanamili.’ ningu pilimele mele ombó kinie na kanokolie ‘Yu aku sipe naa molemo.’ ningu kanonge kinie kapola naa temba.’ nimbu piliola. ‘Ombo kanombo kinie ene nambolka uluma teko molongenje.’ nimbu piliomonga mini wale pukumu.

‘Ene kerepali ningu,

uto konjiku mele peangama nosilimele, yamboma kinie
 konopu keru panjiku,
 popenge teko mumindili kolko,
 yamboma kondo kolko liku naa taponjiku
 ene eneno yu mele mele nokoko,
 yambomanga ungu bulkundu ninjiku,
 andoko kolo toko yamboma temane toko siku,
 kara puku,
 anju yando unguma naa pilku konopu telumu
 naa pepili uluma yu mele mele teko embambo siku,
 ulu keru aku sipema teko paa molko kenjingi kinie kanombonje.
 nimbu piliomonga na mini wale pukumu. ²¹ Ene molemelena ombo
 kanombomonga ungu te pea pelemola. Ene molemelena altopo ombó
 kinie ene kanoko molangi nanga Pulu Yemone na tepa pipili konjimbe.
 Ou ulu pulu keru teringi yambomane teko kenjiringi mele kanoko keru
 naa kanoko konopu alowa naa teringi liemo ulu aku sipe mele te na kinie
 wendo ombá.

Amboma kinie yema kinie wapura toringi uluma kinie,
 ye naa puku ambo naa lili yamboma
 ulu kerinele teringi uluma kinie,
 aku siku ulu kerime mindi tengendo waka kolko
 konopu kimbu siku andoko teringi uluma kinie,
 aku siku teko kenjiringi ulu kanuma kanoko keru kanoko konopu alowa
 naa teringinje. Ou teringi mele we teko molomelenje. nimbu pilipu
 na mini wale mundupu molio. Sike aku siku teko molangi ondu liemo
 kanopolie na ene kinie konopu umbuni tepili kola tembo.

13 ¹ Kinié na wale yepoko sipu ene molemelena ombó tekero. Ombo
 tembomonga ungu te Pulu Yemonga bokuna nilimo mele i sipe:

Yamboma pilku molangi yambo tene yambo te
 ulu te tepa kenjirimu mele nimbe simbe kinie
 yambo kanumuni tepa kenjimbe mele
 yambo talone molo yepokone kanokolie
 yu temba mele manda ningu singi kinie mindi
 ungumu pilku
 Yambomone sike tepa kenjirimu. ningu piliengi!
 Yambo telumuni mindi nimbe simbe kinie
 naa piliengi!

nimbe molemo kanumu. ²⁻³ Kirasini nanga kerena ungumu nimbe silimo
 molo molonje? ningu pilku Liku ora si. nilimelemonga nane ou wale
 talo sipu ene kinie ombo molopolie lepi lepi topo Tembo. nirindu mele
 kinié altopo aulke suluna molopolie lepi lepi topo nikirula: Ou ulu pulu
 keru teringi yamboma kinie, we yambo lupema, ne pe kinié kepe ulu pulu

keri telemele yamboma, kinie kepe, te mundupu naa kelepo ‘Ene pali mindili nangi.’ nimbú. „Ulu pulu keri telemele yamboma kinie, tembo.” nikiru mele tembo kinie kanoko pilkulie ‘Kirasi yuni enge pepili ene nanga kerena mane simbe.’ ningu kanonge. ‘Teko kenjilimelemonga, mane simbendo enge naa pepili mane naa simbe.’ ningu kanonge.

⁴Sike ou yu enge te naa perimu kinie unju perana uku toko panjiringi kolumu nakolo Pulu Yemonga engemone yu konde molemo. Na yu kinie tapu topo molembolomonga yu ou enge te naa pepili molorumu mele na enge te naa pepili moliola, nakolo na ene molemelena ombó kinie Kirasi pea tapu topo molombolomonga Pulu Yemonga tondolomo na kinie pepili ene tondolo mundupu mane simbu.

⁵Ene yu mele mele eneno enenga konopuma apuruku pilkulie, ‘Olio ‘Kirasi sike. Yunge ungumu sike.’ nimbu tondolo mundupu pilipu molemonje. Molo molonje.’ ningu piliengi! Eneno yu mele mele paa mimi siku piliengi! ‘Kirasi Yesusi enenga konopuna molemo.’ ningu pilimele.’ konopu lekeru. Molo aku siku manda manjiku pilkulie ‘Sike.’ nimbu tondolo mundupu naa pilipu molemolo.’ ningu pilíngiye? ⁶Te i sipu konopu lekerola: ‘Na kongono telio mele, mimi siku kanoko pilku apurukulie ‘Na sike Kirasini “Nanga kongono tenjipui.” nimbe lipe mundurumu yemo molio.’ ningu kanangi.’ konopu lekeru. ⁷Na Pulu Yemo kinie ungu nimbulie, ‘Enene ulu te teko naa kenjengi liku taponji.’ nimbu mawa telio. ‘Na Kirasini “Nanga kongono tenjipui.” nimbe lipe mundurumu ye te molemo.’ ningu kanangi.’ nimbu aku sipu yu mawa naa telio. Akumu uluri molo. ‘Enene na kongono telio mele kanoko apurukulie ‘Yu kolo toli yemo.’ níngi liemo mandala nakolo enene ulu sumbi nilime mindi teko molangi.’ konopu lekeru. ‘Aku teko molonge kinie paa papu.’ konopu lekeru.’ ⁸Nane ungu sikemo topo manie mundumbu aulke te naa lemo. Ungu sikemo alieli lepa mindi pumbe uluma mindi lipu taponjipu, tembo.

⁹Ene enge pepili molemelemonga na ‘ene mindili nangi.’ nimbu tondolo mundupu mane simbu enge te naa pelemo kinie konopu sipu molio. Akumunge, ‘Pulu Yemone ene Kirasinge yamboma olandopa olandopa sumbi siku molko kamu sumbi siku molonge tondolomo ene sipili.’ nimbu yu aku sipula mawa tenjipu molio. ¹⁰‘Ailimuni ‘Na yunge kongonomo tenjeni.’ nimbe ene tondolo munduku molonge nambamo na sirimu aku nambamone ene molemelena ombolie nane ene tondolo mundupu mane naa siembo.’ nimbu na kolea suluna molopolie i pepámo ene topo sipu ‘olandopa olandopa sumbi siku molangi.’ nikiru. Ailimuni ‘Ene molko kenjingi kongonomo teani.’ nimbe na nambamo naa sirimu kanumu.

¹¹Kapola, nanga angokeme, pepá manda tambo kene “Ene molai.” nikiru. Ene ‘olandopa olandopa yambo sumbi nilime molamili.’ ningu aku siku molonge uluma tondolo munduku teko, nane ene “Teangi.” nikiru

mele pilku liku teko, konopu teluna pupili kapola kapola molko, taka lelko tapu toko molangi. 12Aku siku teko molonge, kinie Pulu Yemone ene konopu monjipe, “Ene konopu teluna pupe pe nipili taka lelko molangi.” nilimo yemo ene kinie molomba.

12Pulu Yemonga yambo kake telime molemelema ‘Angenupili.’ ningu ene eneno anju yando kangulku kondo kolko “Manda molemeleye?” niengi. 13Pulu Yemonga yambo kake teli ya molemelemanane pali “Ene manda molemeleye?” niki miki.

14Aili Yesusi Kirasini ene pali we kondo kolopa molopili molko, Pulu Yemone ene pali konopu monjipe molopili molko, Mini Kake Telimu ene kinie pali tapu topa molopili molangi. (Aku sipe tepili.)

14Aku pea nikiru.